

TIETOTEKNIikka OSALLISUUDEN
VAHVISTAJANA
NETINKÄYTTÖOPAS SEURAKUNNAN VAPAAEHTOISTYÖN
TYÖKALUKSI

Natunen Tarja ja Riutta Roni
Opinnäytetyö, syksy 2013
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Pieksämäki
Sosiaalialan koulutusohjelma
Sosionomi (AMK) +
diakoniatyöntekijän kelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Natunen Tarja & Riutta Roni. ”Tietotekniikka osallisuuden vahvistajana, netinkäyttö-opas seurakunnan vapaaehtoistyön työkaluksi”. Pieksämäki, syksy 2013. 61s. 6 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Diak Pieksämäki, Sosiaalialan muuntokoulutus, Diakonisen sosiaalityön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + diakonin virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön päätavoitteena oli luoda Varkauden evankelis-luterilaiselle seurakunnalle vapaaehtoistyöhön uusi työkalu, mikä lisää osallisuutta seurakuntaan ja yhteiskuntaan sekä ehkäisee syrjäytymistä. Työn teoriaosuudessa tarkasteltiin osallisuutta ja sosiaalista pääomaa käsitteinä, yhteisöllisyyttä kohtaamisen näkökulmasta sekä vapaaehtoistyötä kotikäyntityönä seurakunnassa. Tarkoituksena oli saada eläkeläiset virtuaalisten palvelujen piiriin mahdollistaen maksuttomat palvelut sekä lisätä sosiaalista pääomaa tietotekniikan avulla, lisäksi tavoitteena oli myös eläkeläisten itsetunnon kohentaminen tietotekniikan osaamisen kehittämisen myötä.

Opinnäytetyö oli kehittämispainotteinen produktio, jonka tuloksena oli Netinkäyttöopas. Netinkäyttöoppaan avulla eläkeläiselle mahdollistuvat uudet sosiaaliset verkostot, virtuaaliset palvelut sekä harrastukset. Työ jakautuu rakenteellisesti kahteen osaan, joista ensimmäisessä osassa käsitellään opinnäytetyön viitekehystä ja teoriaa yleisesti. Toinen osa sisältää opinnäytetyöprosessin eri vaiheita. Oppaan valmistamiseen aineistoa kerättiin vapaaehtoisille ja eläkeläisille laadituilla kyselylomakkeilla sekä testaamalla opasta. Aineistoa saatiin myös aiemmista tutkimuksista, kirjoista sekä netin kautta. Netinkäyttöoppaan laatimisen jälkeen perehdytettiin vapaaehtoiset sen käyttöön. Heidän toimiesaan oppaan opastajina laadittiin aloitus-, väliaika- ja loppuraportti toiminnasta.

Netinkäyttöopas havaittiin hyödylliseksi ja toimivaksi. Tietotekniikan opetus eläkeläisille diakoniatyön kautta koettiin hyväksi työmuodoksi vapaaehtoistoimintaan. Kaikki opastusta halunneet eläkeläiset saivat apua tietokoneen käyttöön. Opinnäytetyöhön osallistuneet tahot olivat tyytyväisiä sekä oppaaseen että uuden työmuodon kehittämiseen. Opinnäytetyön tuloksista kävi ilmi, että tarvetta on tietotekniikan opastuksen räätälöityyn kotikäyntityöhön. Opinnäytetyön kehittämä toiminta tulee jatkumaan projektin jälkeen diakoniatyön vapaaehtoistoiminnassa.

Asiasanat: osallisuus, yhteisöllisyys, tietotekniikka, sosiaalinen pääoma, diakonia, vapaaehtoistyö.

ABSTRACT

Natunen, Tarja and Riutta, Roni. Information Technology Empowering Social Inclusion, A Guidebook to Church's Volunteers to Guide People to Use Internet Services. Pieksämäki, Autumn 2013. 61 p. 6 appendices. Language: Finnish.

Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services. Option in Diaconal Social Work. Degree: Bachelor of Social Services + Deacon.

The main objective in the thesis was to create a new tool to The Evangelical Lutheran Church of Varkaus. The aim of this thesis is to add social inclusion to church and society and also prevent social exclusion. The theoretical part of the thesis studies social inclusion and social capital concepts, the community from encounter perspective and church volunteers home visit work. The aim was to make seniors to use the virtual services, enabling payments without using money and to add their social capital with the help of the information technology. Also the objective was to raise the seniors' self-esteem by improving their computing skills.

This thesis is a development project and result was a product, the guidebook. The guidebook shows how to learn use Internet services. The thesis is divided structurally into two parts. The first part of the thesis discusses the framework and theory. The second part of the thesis contains the phases of the learning process. The Data to make this guidebook were gathered from volunteers by questionnaire and interviews and by testing the guidebook with seniors. The data were also obtained by reading earlier studies, books and from online. After completion of the guide book, the volunteers were trained to use it. The beginning, mid-term and final reports were collated from volunteers while they were working.

It was found out that the guidebook has been useful and very effective one. Educating seniors in ICT skills by using diaconal home visit work methods was considered - the good voluntary working method. All seniors who wanted help in computing skills received guidance - if they wanted it. The participants in the thesis were satisfied with guide book and for the development of new volunteer working forms. The results showed that the need for a tailor-made ICT guiding is needed in our church. The newly developed voluntary work will continue in the diaconal work when the project ends.

Keywords: social inclusion, community, information technology, social capital, diaconal work, volunteer work.

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 OSALLISUUS YHTEISKUNTAAN	7
2.1 Osallisuus	7
2.2 Tietotekniikka osallisuuden vahvistajana	9
2.3 Kristillinen osallisuus	11
3 YHTEISÖLLISYYS JA SOSIAALINEN PÄÄOMA	12
3.1 Yhteisöllisyys	12
3.2 Sosiaalinen pääoma	13
4 KOTIKÄYNTITYÖ VAPAAEHTOISTYÖNÄ	15
4.1 Diakonisen vapaaehtoistoiminnan tausta Suomessa	16
4.2 Diakoninen Kotikäyntityö	18
5 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI	19
5.1 Opinnäytetyön aihe ja tavoitteet	19
5.2 Oppaan laatimisen vaiheet ja arviointi	20
6 JOHTOPÄÄTÖKSET HAVAINNOT SEKÄ POHDINNAT	26
6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus	28
6.2 Ammatillisuuden reflektio	30
LÄHTEET	32
LIITE 2: Kutsu uuteen vapaaehtoistyöhön.	36
LIITE 3: Koulutusohjelma ja palautelomake.	37
LIITE 4: Välivaiheen kysely	39
LIITE 5: Loppuvaiheen kysely	40
LIITE 6: Otteita Netinkäyttöoppaasta.	42

1 JOHDANTO

Nykyaikana netinkäyttö on arkipäivää, verkkosivujen kautta palveluiden ja kirkon tarjoaman toiminnan kartoitus on helpompaa. Asioiden hoito moniin toimipisteisiin ja vi-rastoihin sekä laitoksiin tapahtuu pääosin tietokoneen kautta, asioiden ja palveluiden käsittelyprosessi ja niiden mahdolliset muutokset saadaan nopeasti esille verkkosivuilta. Huoli eläkeikäisten syrjäytymisestä ja puutteellisista tietokoneen käyttötaidoista nousi esille harjoittelujaksoillamme, ja päätimme tehdä asialle jotain. Mielestämme netinkäyt-töopas eläkeikäisille palvelisi niitä ihmisiä, joille kynnys kansalaisopiston isoihin ope-tusryhmiin on suuri ja joilla ei ole mahdollisuutta tai varallisuutta ostaa omaa konetta. Tarkoituksena on, että vapaaehtoinen opastaja tulee suunnitellusti eläkeläisen luo, ko-tiin, kirjastoon tai muuhun ennalta sovittuun paikkaan ja opastaa eläkeläistä huomioiden opastettavan oppimiskyvyn.

Tietokoneen käytön oppiminen mahdollistaa uusien sosiaali- ja terveystalvvelujen kuten verkkopankin ja apteekkien sähköisen e-reseptin käytön. Palveluverkoston lisäksi elä- keläinen voi kasvattaa sosiaalista pääomaansa pitämällä yhteyttä sukulaisiinsa ja tutta- viinsa verkossa. Netin käytön oppiminen säästää eläkeläisen menoja laskujen osalta, ja lisäksi eläkeläisen itsetunto nousee uuden oppimisen myötä, näin he saavat uusia mah- dollisuuksia toimia arjessa.

Haluamme opinnäytetyön kautta madaltaa eläkeläisten kynnystä erilaisten verkkosivu- jen käyttämiseen ja innostaa heitä oppimaan uutta. Toivomme myös, että diakoniatyö saa vapaaehtoisille uuden toimintamuodon, jossa pyritään toteuttamaan ja kehittämään uutta ajankohtaista toimintaa. Haluamme kehittää seurakunnan toimintaa ja yhteisölli- syyttä, erityisen tärkeää on parantaa niiden eläkeläisten tilannetta, jotka ovat nyt palve- luista osattomia. Opinnäytetyömme tarkoitus on lisätä eläkeläisten sosiaalista pääomaa ja osallisuutta seurakuntaan sekä yhteiskunnan palveluihin tietotekniikan avulla. Toise- na kehittämiskohteena on mahdollistaa eläkeläisten pääseminen virtuaalisten palvelujen ääreen, mikä edesauttaa taloudellista pärjäämistä sekä avaa paljon uusia harrastusmah- dollisuuksia. Uuden oppiminen on myös voimaannuttava tekijä.

Opinnäytetyömme on kehittämispainotteinen produktio, mikä tarkoittaa, että tavoitteenamme on kehittää uudenlainen vapaaehtoistyön työmuoto ja samalla tuottaa konkreettinen opas eläkeläisten netinkäyttöön. Kehittämispainotteisesta opinnäytetyöstä käytetään myös nimitystä toiminnallinen opinnäytetyö, ja sen yleiset tavoitteet ovat käytännön toiminnan ohjeistaminen tai opastaminen, toiminnan järjestäminen ja mallintaminen sekä toteuttaminen. Kehittämispainotteisessa opinnäytetyössä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi. Produktio on usein lyhykestoinen ja kertaluontoinen prosessi, jonka tarkoituksena on luoda jokin tuotos tai palvelu tietyille käyttäjäryhmälle. Tuotos voi olla esimerkiksi musiikkiesitys, näytelmä, kotisivut, radio-ohjelma, opas, esite, ohjeistus tai yksittäinen esine tai palvelu. Opinnäytetyön tuotteena kehitämme ja laadimme netinkäyttöoppaan eläkeläisille sekä uuden vapaaehtoistyön muodon. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 33–34.)

Me molemmat suoritamme sosionomitutkinnon lisäksi diakoniatyöntekijän ja lähetys-sihteerin kelpoisuutta, jonka vuoksi opinnäytetyömme tulee sisältää diakoniatyön elementtejä. Työssämme nousevat esille vapaaehtoiset, vapaaehtoistyön kehittäminen ja osallisuuden vahvistaminen sekä sosiaalisen pääoman kasvattaminen. Opinnäytetyömme tulee olla työelämälähtöinen sekä liittyä aiheeltaan diakoniatyön teoriaan tai toimintaympäristöön, jotta voimme syventää osaamistamme (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2013).

Tietotekniikka on ollut vahvana osana molempien opintoja ja osaltaan myös vapaa-aikaa. Toinen meistä on joutunut opettelemaan paljon uusia asioita, ohjelmia ja oppimisympäristöjä, mikä on ollut haasteellista. Toisella meistä on enemmän tietoteknisiä taitoja, muunmuassa eri ohjelmien ja sovellutuksien hallintaa aikaisempien opintojen myötä. Taustojemme myötä näkemykset tietotekniikasta ovat eri pohjilla, ja tämä avartaa näkökulmia tietotekniikkaan, sen omaksumiseen sekä sen vaikutuksiin. Kokemusta eläkeläisten netinkäytön opetuksesta on toinen meistä saanut ollessaan vapaaehtoisena netinkäytön ohjaajana Seinäjoella.

2 OSALLISUUS YHTEISKUNTAAN

2.1 Osallisuus

Osallisuudessa on kyse siitä että yksilötasolla tehdään osallisuus näkyväksi ikääntyneiden palveluissa, lisätään sosiaalisen yhteenkuuluvuuden turvaamista niin että ihminen on toimintakykyinen sekä sosiaalisesti yhteisönsä täysivaltainen jäsen. Sosiaalinen osallisuus merkitsee myös ikäihmisten mahdollisuuksia vaikuttaa yhteiskunnan ja elinympäristön kehittämiseen. (Kairala 2010.)

Etsiessämme mahdollisimman selkeää ja kattavaa määritelmää osallisuudesta löysimme Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksen jossa mielestämme määritellään osallisuuden käsite ymmärrettävästi sekä opinnäytetyötämme täydentävästi, lisäksi Osallisuuden edistämisen yksikön tutkimus- ja kehittämistyö selkeyttää osallisuus käsitteen käyttöä ja pyrkii olemaan läsnä keskustelussa, mikä käsittelee suomalaista osallisuutta. Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen tutkimuksissa osallisuus on nostettu keskeiseksi tekijäksi köyhyyden ja syrjäytymisen torjumisessa ja ehkäisyssä. Pohdinnat siitä, mitä osallisuudella tarkoitetaan, eivät kuitenkaan ole yksimielisiä. Osallisuus käsitteenä on väljä ja se jättää tilaa monenlaiselle toiminnalle, jolla kontekstista riippuen voidaan tulkita ja arvioida olevan hyvin erilaista syrjäytymistä tai köyhyyttä torjuvia vaikutuksia. Syrjäytymisestä kuvataan usein prosessina, jossa keskeistä on yksilön, perheen tai jopa kokonaisten yhteisöjen ajautuminen yhteiskunnan ulkopuolelle. Kriteereinä ovat tavanomaisen ja yleisesti hyväksyttynä pidetyn elämäntavan, resurssien hallinnan ja elintason ulkopuolelle joutuminen. Osallisuus puolestaan voidaan nähdä syrjäytymisen vastaparina. Toisaalta syrjäytyminen on sekin nähtävä prosessina, jonka toteutumiseen ja kehityssuuntaan vaikutetaan yhteiskunnallisesti. Osallisuus ei siis ole staattinen tila - saavutettavissa oleva pysyvä ominaisuus. Osallisuuden aste vaihtelee elämäntilanteiden sekä elämänvaiheiden mukaisesti. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.a.)

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen Osallisuuden edistämisen yksikön tutkimus- ja kehittämistyön kautta pyritään selkeyttämään osallisuuden käsitteen käyttöä ja lisäksi osallistutaan osallisuudesta käytävään suomalaiseen keskusteluun. Osallisuuden käsitet-

tä jäsenetään dynaamisena, toimijuutta rakentavana ja tuottavana tekijänä. OSET:in tavoitteena on tuottaa tietoa osallisuutta lisäävistä sekä vähentävistä mekanismeista ja kehittää osallistavampia toiminta- ja palvelumalleja jossa sosiaalinen osallisuus ja työelämäosallisuus lisääntyisivät. Prosessina osallisuuden hahmottaminen mahdollistaa painopisteen siirtämisen aiemmasta yhteiskunnallisista ja sosiaalisista ongelmista yksilöllistävistä ja syyllistävistä syrjäytymiskurssista ja hahmottamaan osallisuuden toiminnan yhteiskunnan tehtävänä. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.a.)

Osallisuus nähdään rakentuvan kolmeen osioon jotka Allard nimeää seuraavasti: riittävä toimeentulo ja hyvinvointi (having), yhteisöihin kuuluminen ja jäsenyys (belonging) sekä valtaisuus, toimijuus (acting). Having-osio kertoo sen, että kaikilla ihmisillä tulee olla oikeus säädyllyiseen elämään, riittävään toimeentuloon ja hyvinvointiin sekä turvallisuuteen. Perusturvan tiukennuksilla, harkinnan varaistamisella ja vastikkeellisuuden lisäämisellä on tänä päivänä ajauduttu kauas siitä tilanteesta, jossa esimerkiksi toimeentulotuki luotiin yhteiskunnan viimesijaiseksi ja väliaikaiseksi tukimuodoksi yksilön ja perheiden tilapäisiin taloudellisiin vaikeuksiin. Nykyään toimeentulotuen muodostaessa yhä suuremmalle joukolle pysyvän ratkaisun, yksilöiden ja ryhmien taloudellinen osallisuus kapenee kaikkein välttämättömimpään. Ihmisten osallistumismahdollisuudet vähenevät ja suhteellinen köyhyys lisääntyy. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.a.)

Belonging-otsikon alla olevat käsitteet kertovat että kuuluminen ja jäsenyys yhteisöissä ja yhteiskunnassa edellyttävät, mutta myös luovat ja vahvistavat, hyväksyntää ja luottamusta. Esimerkiksi sosiaalisten verkostojen ja yhteisyyden on todettu toimivan suojaavina tekijänä erilaisia ilmiöitä kuten rikollisuus, huumeet vastaan, kuten myös hyvinvointivajeita ja syrjäytymistä vastaan. Haavoittuvassa, ryhmään ”kuulumattomien” asemassa olevilla yksilöillä voi esiintyä vajetta erityisesti yhteisyyden ja jäsenyyden ulottuvuudella. Yhteisöt ottavat jäsenikseen mutta myös sulkevat jäsenyyden ulkopuolelle. Esimerkiksi epäluuloisesti suhtautuva yhteisö ei ota töihin, ei pyydä mukaan eikä ”päästä sisään”, jolloin yksilön on hyvin vaikea itse vaikuttaa omaan osallisuuteensa saati lisätä sitä. Omasta aktiivisuudesta ei ole apua, mikäli yhteisö uloslyö, torjuu ja hylkää. Tästä seurauksena voi syntyä yhteisöistä ja yhteiskunnasta vetäytymistä ja asosiaalista liikehdintää. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.a.)

Acting-osiossa kerrotaan, mitä tapahtuu tavoiteltaessa yksilön ja ryhmien osallisuuden vahvistamista ja vaikkapa laajempaa työelämäosallisuutta. Tällöin palveluissa on siirryttävä vuorovaikutteiseen, dialogiseen asiakastyöhön. Erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien palveluissa tulee intensiivistä, asiakasta kohtaavaa työtä lisäämällä luoda asiakkaan omalle äänelle tilaa. Asiakkaiden toiveilla on merkitystä toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa, Tavoitteena on aina ihmisten taitojen ja vahvuuksien lisääminen heidän omaa elämäänsä koskevissa asioissa sekä niihin liittyvässä päätöksenteossa. Tämä työskentelytapa edellyttää aikaa ja tarkoittaa ns. hitaampaa sosiaalityötä sekä työotteen muuttamista valtaistamisen suuntaan. Mikäli asiakkaan tilannetta pyritään ratkomaan etäältä, esimerkiksi toimeentulotuen etuuskäsittelyn kautta, tai toimitaan palveluissa niin, ettei hänen omaa asiantuntijuuttaan tunnusteta, tuotetaan mahdollisesti aktiivista vastarintaa tai passiivista vieraantumista mahdollisesti jopa apaattista objektiivisuutta. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.a.)

2.2 Tietotekniikka osallisuuden vahvistajana

Ihmisten virtuaalista kanssakäymistä ja internetin mahdollisuuksia auttamisympäristönä on tutkittu monia vuosia. Ihmisten sosiaalista käyttäytymistä internetissä on tutkittu Yhdysvalloissa jo 1980-luvun lopulta lähtien. Suomessa tutkimusta on tehty eniten kasvatustieteen alalla, mutta sosiaalityön saralla internetin käyttöä ei ole tutkittu kovin paljoa. Keväällä 2008 tehdyn Tilastokeskuksen tutkimuksen mukaan 83 % 16–74-vuotiaista on käyttänyt internetiä viimeisen kolmen kuukauden aikana ja 66 % käyttää mikä päivä (Tilastokeskus 2008). Virtuaalisen avun ja tuen antaminen on siis tilastollisesti perusteltua. (Granholm 2010, 157.)

Nykyään mediassa on ollut esillä monia väittämiä netin käytön haitallisuudesta erityisesti nuoriin. Internetistä on esimerkiksi haluttu tehdä syyllinen koulusurmiin selittämällä, että internetin käyttö aiheuttaa yksinäisyyttä ja sosiaalista syrjäytymistä. Lisäksi julkisen keskustelun pohjalta saa helposti käsityksen, että netti on vain marginaalissa elävien kokoontumispaikka. Tälle väitteelle ei kuitenkaan ole luotettavaa tutkimusaineistoa. Internetin käyttö ei oletuksena vaikuta sosiaaliseen hyvinvointiin negatiivisesti. Yhteiskunnan ja palveluiden virtualisoitumisen kuitenkin pelätään vähentävän kasvokkain kommunikointia. (Granholm 2010, 162–163.)

Löysimme Pieksämäen Seutuopiston Tietotekniikkaa kylille-hankkeen etsiessämme eläkeläisten tietotekniikan opetukseen liittyviä tutkimuksia. Seutuopisto järjesti tietoteknistä koulutusta Pieksämäen kylien asukkaille ja kyläyhdistyksille. Koulutushankkeen toteutus ajoittui syksystä 2011 vuoden 2013 loppuun. Hankkeen tavoitteena on Pieksämäen asukkaiden tietoyhteiskuntavalmiuksien kehittäminen ja valjastaminen kylien elinvoimaisuuden parantamiseen. Hankkeen ovat mahdollistaneet Veej'jakajan kautta saatu Leader-rahoitus, eli hanke saa rahoituksen maatalousrahastolta, valtiolta ja kunnilta. Atk-koulutus lähti liikkeelle aivan alkeista, mutta kurssija oli mahdollisuus järjestää eritasoisille oppijoille. Kurssit tarjoavat apua uuden tietokoneen hankintaan ja sen käytön opetteluun, nettiliittymän valintaan ja käyttöön. Lisäksi kursseilla käydään läpi tiedon sujuvaa hakemista internetistä, sähköistä asioimista verkossa, lomakkeiden täyttämistä ja tutustutaan sosiaalisiin medioihin. (Pieksämäen Seutuopisto 2012.)

Tietotekniikkaa on käytetty aiemminkin yhteisöllisyyden lisäämiseen. PiiSavo-projektin tavoitteena oli rakentaa kuuden kunnan: Haukivuoren, Jäppilän, Kangasniemen, Pieksämäen kaupungin, Pieksämäen maalaiskunnan ja Virtasalmen muodostamalle alueelle tietoyhteiskunnan toimintamalli, mikä palvelee eri toimijatahoja sekä ohjaa koulutusta ja kansalaisia tietoverkkojen käyttöön. Projektin pääasiallinen kohderyhmä oli alueen yksityishenkilöt. Projektin tavoitteena oli palvella mahdollisimman tehokkaasti alueen asukkaita, yhteisöjä, seuroja, järjestöjä, kuntia, yrityksiä ja oppilaitoksia, tarjoten jokaisen tarpeisiin soveltuva väline tietoverkoissa toimimiseen. Koulutustilaisuuksissa First-Class – ohjelmiston lisäksi opetettiin myös yleisiä tietokoneen käyttötaitoja, tekstin ja kuvien käsittelyä sekä internet-palveluiden, kuten pankkipalveluiden, käyttöä. Projektin kouluttajina ovat toimineet OSKU-mallin mukaisesti paikallisten vertaiskouluttajien ryhmä. Pieksämäen seutuportaalin kehittämistyön tavoitteina oli aikaansaada sähköinen palvelu, mikä on käyttäjäystävällinen ja sisällöllisesti kommunikatiivinen. Portaalin avulla pyrittiin luomaan alueellista yhteisöllisyyttä sekä vahvistamaan seudullisuutta ja seutumyönteisyyttä. Portaalin tavoitteena oli olla sisällöltään kattava, luotettava ja ajan-
tasainen. Lisäksi Pieksämäen seudun sähköisten palveluiden kehittämistoiminnan tavoitteena oli olla edelläkävijä esteettömyyden ja ”Design for All” periaatteiden soveltamisessa. (Ketola & Pennanen 2002.)

Loppuraportissa todetaan että yhteisöjä ei ole houkuteltu eikä saatukaan laajamittaisesti kansalaisverkon käyttäjiksi, projektin aikana käynnistetyn toiminnan oli tarkoitus jatkaa

alueen omin voimin ja resurssein. Projektin edetessä kehityspanokset suunnattiin pääosin seutuportaalin kehitystyöhön ja sen mahdollistamien toimintamallien kehittämiseen ja levittämiseen. (Ketola & Pennanen 2002.)

2.3 Kristillinen osallisuus

Yhteisöllisestä osallisuudesta puhuttiin Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäivillä vuonna 2009 kun Hakunilan kirkkoherra Hans Tuominen toi esille puheenvuorossaan ”Mitä on osallisuus”. Osallisuus mielletään trendi-sanaksi mikä on myös kirkossamme huomioitu. Kirkkomme strategia 2015 on nimetty otsikolla: Meidän kirkko, Osallisuuden yhteisö. Mitä osallisuudella yleensä tarkoitetaan? Osallisuuteen liitetään usein seuraavat sanat: kokemuksellisuus, vuorovaikutteisuus, vastavuoroisuus, aktiivisuus, toisaalta huomioidaan yksilöllisyys sekä yhteisöllisyys. Välillä osallisuus ymmärretään kuulumisen ja mukana olemisen tunteena. Toisinaan osallisuus mielletään kokemuksena siitä, että henkilöllä on mahdollisuus vaikuttaa itseään, lähiyhteisöön tai yhteiskuntaan koskeviin asioihin sekä päätöksentekoon. Teologisessa kielessä meille on tuttuja seuraavat ilmaisut: olemme osallisia kolmiyhteiseen Jumalaan. Olemme osallisia kasteen ja ehtoollisen lahjasta, olemme myös osallisia kristittyjen keskinäisestä yhteydestä sekä olemme osallisia Kristuksen universaalia kirkkoa. (Seurakuntien lapsityön keskus ry 2009.)

Kristillistä osallisuutta on olla osallinen Jumalan armosta ja vastuusta. Teologisesti osallisuus ei liity päätöksentekoon, vaan osallisuuteen Jumalan armosta ja rakkaudesta. Luterilaisen käsityksen mukaan usko merkitsee Kristuksen läsnäoloa ja asumista meissä ihmisissä, jolloin uskon välityksellä tulemme osalliseksi Jumalasta ja hänen rakkaudestaan. Kreikankielinen termi koinonia käännetään usein yhteydeksi, mikä avaa osallisuuden tärkeän näkökulman vastuullisuudesta ja diakoniasta. Koinonian teologiassa ihminen on Jumalan kuvaksi luotuna arvokas kaikissa olosuhteissa riippumatta yksilöllisistä ominaisuuksistaan. Ihminen on myös yhteisön jäsen, jossa hän saa kokea yhteyttä toisiin. Kirkko koinonian näkökulmasta on kutsuttu erityisesti huolehtimaan vaikeuksissa olevista, syrjäytyneistä ja syrjäytetyistä. (Seurakuntien lapsityön keskus ry 2009.)

3 YHTEISÖLLISYYS JA SOSIAALINEN PÄÄOMA

3.1 Yhteisöllisyys

Yhteisöllisyyden käsitettä selvennetään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen nettisivuilla. Mielestämme heidän kuvauksensa tästä käsitteestä on myös meidän ajatuksiemme kaltainen. Yhteisöllisyyttä voidaan lähteä pohtimaan yhteisöstä käsin, tarkastella onko kyse jonkin asian, alueen tai paikan ympärille muodostuneesta yhteisöstä. Yhteisössä mietitään tavoitteet, arvot sekä normit. Yhteisöllisyys on näiden edellä määriteltyjen asioiden tiedostamista, ymmärtämistä ja todeksi tekemistä. Arvot, normit ja tavoitteet voivat vahvistaa yhteisön yhteisöllisyyttä sekä lisätä yhteisön jäsenen sosiaalista pääomaa. Yhteisöllisyyttä on jokaisen ihmisen yhteenkuulumisen tarpeen tunnustaminen, toistensa arvostaminen ja kuuleminen. Toimiessaan ja ratkoessaan yhdessä ongelmatilanteitaan, on yhteisö vahvempi ja moninaisempi sekä vuorovaikutteisempi. Yhteisöllisyyteen kuuluu keskeisesti luottamus yhteisön ihmisten välillä, jolloin voi kokea olevansa osallinen yhteisöön ja tuntea voivansa vaikuttaa oman elämänsä asioihin. Työntekijälle yhteisöllisyys antaa mahdollisuuden yhteisöllisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä laaja-alaiseen verkostotyön. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos i.a.b.) Seurakunnan toiminta on yhteisöllisyyttä tukevaa ja varsinkin vapaaehtoistyössä korostuu yhteisöllisyyden lisääminen ja avun vieminen asiakkaille kotiin saakka.

Yhteisössä, jossa ihmiset eivät kohtaa eivätkä luota toisiinsa, jää käyttämättä suuri osa voimavaroista. Esimerkiksi hiljainen tieto on voimavara, jolla on merkittävä vaikutus yhteisön toiminnan tavoitteiden saavuttamisen kannalta. Toisiaan kohtaava yhteisö on puolestaan tietoinen tavoitteistaan, selkeä ja voimavarojensa käyttöön motivoitunut. Vaikeasti tavoitettava hiljainen tieto on tällöin erityisen huomion kohteena. Inhimillinen, toisensa kohtaava, ja välittävä sekä osallistumaan rohkaiseva yhteisö on nykyisen tehokkuusajattelun maailmassa monien ihmisten unelma, jonka vuoksi kohtaamisen merkityksen tunnustaneet yhteisöt kehittävät kohtaamista arvolähtöisesti sisällön ja toimintatapojen mukaan. Yhteiskunta jossa on vahva osallisuus, on voimakas ja kehittyvä yhteiskunta. Aktiivisen kansalaisen identiteetti kehittyy kohtaamisten, luottamuksen, välittämisen ja yhteisiin asioihin osallistumisen kautta. Kuitenkin vain kymmenisen

prosenttia Suomen kansalaisista on todellisesti aktiivisia yhteisöllisissä ja yhteiskunnallisissa asioissa. (Voutilainen 2004.)

Mitä ihmisten välinen kohtaaminen sitten antaa ihmiselle? Hyvän kohtaamisen jälkeen ihmiset ovat innostuneita, ja sama innostus luo yhteisöllisyyttä. Innostuminen puolestaan edesauttaa synnyttämään uusia kohtauksia. Johtaja, joka kohtaa yhteisönsä jäsenet on läsnä. Hänellä on aikaa kuunnella heitä ja kulkea heidän rinnallaan. Sellainen yhteisö jonka strategia menestyy, mikä löytää ihmisten sydämet, mikä keskustelee ja jossa ihmiset kohdataan kunnioittavasti ja arvostavasti, on puoleensavetävä, kehittyvä ja kasvava yhteisö. (Voutilainen 2004.)

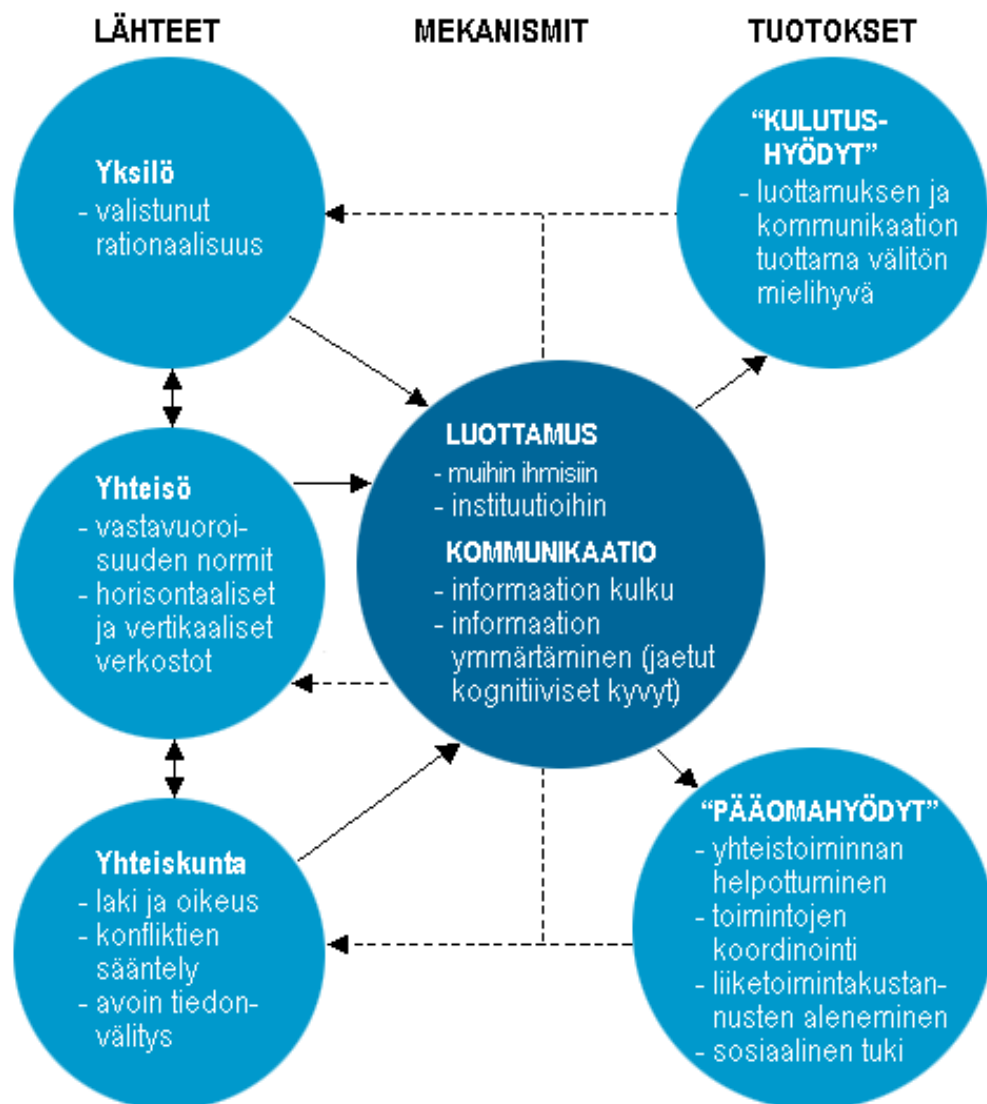
3.2 Sosiaalinen pääoma

Sosiaalisella pääomalla viitataan usein ihmisten sosiaalisiin verkostoihin, normeihin ja luottamukseen silloin, kun niillä on mahdollisuus edistää verkoston jäsenten välistä yhteistoimintaa, resurssien hyödyntämistä sekä eri toimintojen yhteensovittamista. Perusideana sosiaalisessa pääomassa on, että yksilöiden hyvinvointiin ja yhteiskunnan toimintakykyyn vaikuttavat fyysisen pääoman, sosiaalisten instituutioiden normien ja yksilöiden osaamisen ohella myös yksilöiden väliset sosiaaliset suhteet. Sosiaalisen pääoman käsite tuli yhteiskuntatieteellisen huomion kohteeksi 1990-luvun puolivälissä erityisesti Robert D. Putnamin tutkimusten seurauksena. Putnamin tarkasteli Italian ja Yhdysvaltojen yhteiskuntien suorituskykyä, jolloin hän antoi sosiaaliselle pääomalle keskeisen roolin eri alueiden hyvinvointierojen selittämisessä. Putnamin mukaan sosiaalinen pääoma helpottaa sosiaalista kanssakäymistä sekä parantaa informaation kulkua, jolloin se tehostaa yksilöiden tavoitteiden toteutumista ja koko yhteiskunnan toimintakykyä. Hänen mukaansa kansalaisaktiivisuus, sosiaalinen osallistuminen ja yhteistoiminnallisuus ovat hiipumassa, mikä puolestaan vähentää yhteiskuntien sosiaalista pääomaa. (Ruuskanen i.a.)

1990-luvulta lähtien sosiaalisesta pääomasta on alettu etsimään vastauksia esimerkiksi taloudellisen tehokkuuden kasvattamiseen, sosiaalisten ongelmien ehkäisyyn, hyvinvointivaltion aukkojen paikkaamiseen, poliittisen osallistumisen aktivoimiseen ja väestön havaittujen terveyserojen selittämiseen. Kansalaisjärjestötoimijoille käsite on tar-

jonnut hyvän pohjan kansalaistoiminnan tärkeyden puolesta puhumiselle. Sosiaalista pääomaa vastaan on kohdistettu myös kritiikkiä käsitteen määrittelyihin ja sen mittaamiseen liittyvää epäselvyyttä. (Ruuskanen i.a.)

Petri Ruuskanen on jakanut sosiaalisen pääoman käsitteen lähteisiin, mekanismeihin ja tuotoksiin (Kuvio 1). Sosiaalisen pääoman lähteitä tarkastellaan kolmella eri tasolla, joita ovat yksilö, yhteisö ja yhteiskunta. Sosiaalisen pääoman mekanismeja ovat luottamus ja kommunikaatio ja ne edistävät informaation kulkua ihmisten välillä sekä tekevät yhteydenpidon helpommaksi. Sosiaalisen pääoman lähteet ja tuotokset ovat todennäköisesti kontekstisidonnaisia, mutta mekanismit toimivan samaan tapaan myös eri konteksteissa. (Ruuskanen 2001.)

Kuvio 2. Lähteet, mekanismit ja tuotokset. (Ruuskanen 2001.)

Sosiaalisesta pääomasta on monia tulkintoja kuten yksityinen, julkinen, sisäpiirinen ja synteetitulkinta. Näistä käsittelemme ensin sisäpiirisyiden sosiaalista pääomaa, koska seurakunnissa on yhteisönä tämän kaltaista sosiaalista pääomaa. Emme käsittele erikseen yksityistä emmekä julkista näkökulmaa, koska ne tulevat pääpiirteittäin esille synteetinäkökulmassa. Sisäpiiriläisyyden näkökulmassa ihmisen jäsenyys toisia ihmisiä poissulkevissa yhteisöissä tai sisäpiireissä erottaa jäsenen yhteisön ulkopuolisista ihmisistä ja tuo samalla arvostusta ja luottamusta yhteisön sisällä. Yhteisön jäsenille seuraa usein myös suosiollisia taloudellisia seurauksia. Keskeisiä toimintaodotuksia ohjaavia tekijöitä ovat ensinnä ryhmän sisäistämät arvot, jotka rajoittavat ahneuteen ja omaan etuun perustuvaa toimintaa. Toiseksi on vastavuoroinen toiminta, mikä perustuu normiin vastata palvelukseen palveluksella. Kolmantena on rajoittunut yhteenkuuluvuus, joka syntyy tietoisuudesta yhteisten kiinnostusten olemassaolosta. (Ruuskanen i.a.)

Sosiaalisen pääoman erilaisten näkökulmien yhdistämiseksi on tehty jakoja erilaisiin sosiaalisiin pääomiin, joiden pohjalta on pyritty näkökulmien synteettiin. Näistä tunnetuin on jako sitovaan ja yhdistävään sosiaaliseen pääomaan. Sitova sosiaalinen pääoma viittaa yhteisen identiteetin ja ryhmien jäsenien välisiin siteisiin. Yhdistävä sosiaalinen pääoma viittaa puolestaan siteisiin, joiden myötä aiemmin tuntemattomat tai toisiaan erilaisina pitävät ihmiset ja ryhmät ovat tekemisissä toistensa kanssa. Sitova sosiaalinen pääoma siis helpottaa ryhmien sisäistä toimintaa, kun taas yhdistävä sosiaalinen pääoma helpottaa ryhmien välistä vuorovaikutusta. Näiden ohella on myös linkittävä sosiaalinen pääoma, mikä viittaa eritasoisissa valta-asemissa olevien toimijoiden välisiin yhteyksiin. (Ruuskanen i.a.)

4 KOTIKÄYNTITYÖ VAPAAEHTOISTYÖNÄ

Evangelisluterilaisen kirkon keskushallinto on määritellyt vapaaehtoistoiminnan mahdollisuutena auttaa ja palvella lähimmäisiä, tämä sama sanoma on myös diakoniatyön kantava voima. Keräsimme lyhyen kuvauksen niin keskushallinnon, kuin Suurella sydämellä sivustolta avaamaan vapaaehtoistyön käsitettä. Vapaaehtoistoiminnan tehtävänä on tarjota vapaaehtoisille mahdollisuuksia auttaa ja palvella avun tarvitsijoita sekä koota

yhteen eri paikkakuntien auttamistyötä tekeviä ihmisiä (Suurella sydämellä i.a.). Kirkon vapaaehtoistoiminnassa toteutetaan kirkon tehtävää. Ympäröivä todellisuus asettaa kirkolle uusia haasteita, mutta vanhoja keinoja tarvitaan sekä myös pussillinen uusia. Yhdessä toimien pystytään luomaan uutta. Kirkon vapaaehtoistoiminnassa seurakuntalaiset antavat lahjaksi aikaansa ja osaamistaan yhteiseksi hyväksi. (Suomen evankelisluterilainen kirkko 2012.)

4.1 Diakonisen vapaaehtoistoiminnan tausta Suomessa

Tutkiessamme vapaaehtoistyöhön liittyvää lainsäädäntöä huomasimme, ettei vapaaehtoistyölle ole omaa lakia Suomessa. Vapaaehtoistyön säädökset puolestaan ovat hajananeet useiden eri lakien alle ja ovat siten osittain puutteellisia ja epäselviä. Monissa Euroopan maissa laki vapaaehtoistyöstä on jo olemassa, toivottavasti saamme sen pian Suomeenkin. Vapaaehtoistyöhanke VETY:n julkaisussa kerrotaan, että kun laki on tulokinnanvarainen, asiaa käsittelevä virkamies tekee päätökset. Epäselvyyksien vuoksi vapaaehtoistyötä järjestävät organisaatiot joutuvat usein käyttämään paljon resursseja lainsäädännön selvittämiseen, jolloin itse vapaaehtoistyön tekeminen vaikeutuu. Lakien ei siis pitäisi rajoittaa vireää kansalaistoimintaa, vaan kannustaa ja tukea vapaaehtoistyötä. (Sademies & Kostiainen 2012.) Olemme samaa mieltä lain tarpeellisuudesta. Mikäli laki olisi yhtenäinen, olisivat vapaaehtoistoiminnan säännöt selkeät ja kaikille toimijoille samat, jolloin oikeudenmukaisuus toteutuisi kaikkien kohdalla. Mietimme että jos vapaaehtoistyölle luotaisiin oma laki, niin se helpottaisi, selkeyttäisi ja turvaisi vapaaehtoistoimintaa ja lisäisi näin myös uusia toimijoita.

Työturvallisuuslakia noudatetaan yleisesti vapaaehtoistyössä. Laissa kerrotaan, että vapaaehtoistyötä organisoivan tahon on huolehdittava siitä, että vapaaehtoisen turvallisuus tai terveys ei vaarannu vapaaehtoistyössä. Vapaaehtoisen on noudatettava puolestaan sekä vapaaehtoistyötä, että työpaikkaa koskevia turvallisuusohjeita eli käytettävä suojaimia ja apuvälineitä jotka hänelle on annettu. (Työturvallisuuslaki 2002; Sademies & Kostiainen 2012.)

Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä -kirjassa käsitellään vapaaehtoistyöhön liittyvää lainsäädäntöä perusteellisesti. Vapaaehtoisen vastuuta rajoittaa yleinen

lainsäädäntö ja sen määräykset, joissa määritellään toimintakäytännöt ihmisten välisissä kanssakäymisissä. Työtä organisoivia ammatti-ihmisiä sitovat eri lait kuin vapaaehtoisia, koska he ovat työsuhteessa ja työaloille on omat lainsäädäntönsä. Kirkon diakonia-työn organisoima vapaaehtoistyö on kirkkolain alaista, ja työntekijää sitovat kirkkolain määräykset sekä ammattietiikan vaatimukset. Yksi tärkeimmistä niistä on vaitiolovelvollisuus, jonka tulee ulottua vapaaehtoistoiminnan asiakkaiden asioihin. Lisäksi vastuu asiakastietojen rekisteröinnistä ja säilyttämisestä kuuluu velvoitteisiin. Toiminta on huomioitu talousarviossa, jossa toiminta- ja taloussuunnitelmassa hyväksytään tavoitteet ja määritellään toimintaan kohdistuvat tulot ja menot. Talousarviossa varataan tavoitteen edellyttämä määräraha jossa tulee huomioida budjetti, näin vapaaehtoisille voidaan varata määrärahat myös henkiseen huolenpitoon, virkistykseen ja koulutukseen. Yhteisön tulee myös vakuuttaa vapaaehtoiset tapaturman varalta. (Harju, Niemelä, Ripatti, Siivonen & Särkelä 2001, 79–80.)

Tutkimme Suomen vapaaehtoistyön historiaa ja sitä kuinka se on kehittynyt vuosisatojen saatossa. Suomessa seurakuntien kirkkoherrat olivat vastuussa pitäjien köyhäinhoidosta 1900-luvulle saakka, kunnes vastuu jäi kuntien hoidettavaksi. Uuteen diakonia-ajatteluun päädyttiin Saksasta tulleiden vaikutteiden kautta ja teollisuuden myötä syntynyt köyhyys sekä hätä loivat tarpeen avustaville järjestöille, jolloin Johann Hinrich Wichern perusti Hampuriin köyhille pojille turvakodin ja alkoi kouluttaa heitä diakoneiksi. Helsingin Rouvasväen yhdistys puolestaan perusti 1800–1900-luvulla diakonisayhdistyksiä, jotka käynnistivät vapaaehtoista diakoniatoimintaa. Aurora Karazamin laajensi toimintaa, ja niin vuonna 1867 hänen aloitteestaan maamme ensimmäinen diakonialaitos perustettiin Helsinkiin. Diakonian kannatusyhdistykset palkkasivat diakonisvoja seurakuntiin, ajan myötä seurakunnat ottivat vastuun diakonissojen palkkakustannuksista. (Harju, ym. 2001, 46–47.)

Setlementti-liikkeen jälkeen Suomen Kirkon sisälähetysseura perustettiin 1905 Sortavalaan, mistä seuran toiminta siirtyi sodan jälkeen Pieksämäelle. Sisälähetysseuran johtaja, rovasti Otto Aarnisalonen tavoite oli saada diakonia seurakunnan säännölliseksi toiminnaksi. Kirkkolain säädökset diakonian toiminnasta, viran perustamisesta luotiin. Sisälähetymisen tarkoituksena oli luoda seurakuntatyön rinnalle uudenlaisia työmenetelmiä, työ köyhien, orpojen, irtolaisten, alkoholistien ja vankien keskuudessa alkoi. 1930-luvulla puolestaan aloitti toimintansa Helsingin seurakuntien Diakonia keskus, he puo-

lestaan auttoivat työttömiä, kerjäläisiä, maalta muuttaneita nuoria ja siveellisesti haaksi- rikkoutuneita. Tästä toiminnasta muodostui myös päihde- ja vankilatyön historialliset juuret. (Harju ym. 2001, 47.)

Suomeen perustettiin vuonna 1945 katulähetys, jonka työmuotona oli alkoholistien asuntotoiminta ja kokoontumisiltoja. Tavoitteena heillä oli yhdessä diakoniatyön kanssa kodittomien hengellinen ja aineellinen auttaminen. Sodan jälkeen perustettiin diakonian kylä- ja korttelitoimikuntia sekä 1950-luvun alussa nimikkovanhustoimintaa seurakun- tasisarten johdolla. Seurakuntasisaret vierailivat vanhainkodeissa tai tekivät kotikäynte- jä yksinäisten vanhusten luokse. (Harju ym. 2001, 47–48.)

Kirkolliskokouksessa vuonna-1913 kirkkolakiin tuli lisäys, jonka mukaan kirkkoherran tulee edistää jatkuvan laupeudentoimen ylläpitämistä seurakunnassa sekä valvoa tasa- arvoa palkkaamalla mies- ja naispalvelijoita seurakunnan palvelukseen. Diakoniatyö tunnustettiin seurakuntien toiminnaksi josta seurasi, että vuoden 1943 kirkolliskokous hyväksyi kirkkolain muutoksen, mikä velvoittaa jokaisen seurakunnan huolehtimaan diakoniasta ja palkkaamaan diakoniatyöntekijöitä. Vuonna 1964 kirkkolain muutoksen perusteella diakonia koskee seurakunnan lisäksi jokaista seurakunnan jäsentä. Suomessa 1960-luvun yhteiskunnan muutokset vaikuttivat organisoidun vapaaehtoistoiminnan syntyyn seurakunnissa. Seurakuntadiakonia alkoi muuttua diakoniaseurakunnaksi. Dia- konia alettiin mieltää kastetun kristityn elämäntavaksi, ja vapaaehtoistoiminta liittyy seurakuntalaisen uskonyhteyteen sekä olennaisesti myös seurakunnan yhteisöllisyyteen. (Harju ym. 2001, 48.)

4.2 Diakoninen Kotikäyntityö

Diakonisen kotikäyntityön lähteenä käytimme diakonisen kotikäyntityön julkaisua, jos- sa kerrotaan, että kristillisen ihmiskäsityksen mukaan ihminen on Jumalan luoma ja siksi arvokas. Jokaista yksilöä on kohdeltava ihmisarvoisesti kaikissa elämänvaiheissa. Kirkko on osallisuuden yhteisö, jossa vanhuksellakin on oikeus seurakuntayhteyteen, hengelliseen hoitoon, huolenpitoon sekä sanan ja sakramenttien osallisuuteen riippumat- ta siitä, pääseekö hän liikkeelle kodin ulkopuolisiin tilaisuuksiin. (Havukainen, Litma- nen, Nummela & Viitanen 2010, 6.)

Seurakunnan diakoniatyön piiriin kuuluvat myös ne vanhukset, jotka jäävät tai uhkaavat jäädä muun avun ulkopuolelle koska eivät pysty hakeutumaan seurakunnan tai yhteiskunnan palvelujen piiriin. Diakonisen vanhustyön tehtävänä on ihmisarvon puolustaminen, oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistäminen sekä hengellisen ja henkisen elämän vahvistaminen. Diakonisen kotikäyntityön tavoitteet nousevat strategian pohjalta. Tavoitteiden kautta kotikäyntityötä perustellaan ja arvioidaan työyhteisössä sekä ne myös auttavat määrittelemään seurakunnan roolia ja tehtäviä koko vanhustyön verkostossa. (Havukainen ym. 2010, 5-6.)

Yksi kotikäyntityön tärkeimpiä tavoitteita on seurakuntayhteyden ylläpitäminen. Jos vanhus ei pysty osallistumaan seurakunnan tilaisuuksiin, kotikäyntityön puitteissa viehdään seurakunta vanhuksen luo. Muita tärkeitä asioita kotikäyntityössä ovat hengellisyiden vaaliminen, sielunhoito, kokonaisvaltainen kohtaaminen, toivon välittäminen sekä kiireettömän ajan antaminen. Kotikäynnin tavoitteet tulee määrittellä vanhuksen tarpeiden mukaan, jolloin voidaan kartoittaa ketä tarvitaan, mitä tarvitaan ja kuinka usein kotikäyntejä tehdään. Kotikäyntityön tarpeellisuutta perustellaan vanhusten määrän lisääntymisellä ja laitospaikkojen vähenemisellä. Lisäksi tarvetta kotikäyntityöhön lisäävät vanhuksen omaisten puuttumien tai asuminen muualla, vanhuksen fyysiset rajoitukset sekä sairaudet. Muita perusteluja ovat pitkät matkat taajamaan sekä julkisten liikenneyhteyksien puuttuminen. Tarvetta on kehittää seurakunnan vanhustyötä vastaamaan vanhusten yksinäisyyteen ja avuntarpeeseen. (Havukainen ym. 2010, 7-9.)

5 OPINNÄYTETYÖN PROSESSI

5.1 Opinnäytetyön aihe ja tavoitteet

Ensimmäisen kerran opinnäytetyömme idea nousi esille syksyllä 2011 vanhustyön oppitunnin aikana keskustellessamme kokemuksistamme vanhustyöstä. Opinnäytetyön aiheetta pohtiessa päällimmäisenä mieleen nousi yhteiskunnan palvelujen ja kulttuurin virtualisoituminen ja monien eläkeläisten osattomuus siitä. Mikäli eläkeläinen ei osaa

käyttää tietokonetta tai nettiä, voi se johtaa syrjäytymiseen, käytettävissä olevien palveluiden kaventumiseen tai saavuttamattomuuteen sekä taloudellisiin vaikeuksiin. Sosionomin opinnoissa vaaditaan tietotekniikan perusasioiden tuntemuksen lisäksi jatkuvaa uudelleen oppimista, ja tästä nousi ajatus laatia nettiopas henkilöille joilla ei ole tietämystä tietotekniikan perusteita.

Opinnäytetyön päätavoitteena on luoda seurakunnalle vapaaehtoistyöhön uusi työkalu, mikä lisää osallisuutta seurakuntaan ja yhteiskuntaan sekä ehkäisee syrjäytymistä. Tarkoituksena on saada eläkeläiset virtuaalisten palvelujen piiriin mahdollistaen maksuttomat palvelut ja motivoida heidät käyttämään niitä.

Meidän tavoitteenamme on tuottaa selkeä ja helppo nettiopas eläkeläisten tietokoneen käytön opastukseen. Oppaan avulla mahdollistuvat uudet sosiaaliset verkostot ja harrastukset, lisäksi tavoitteena on myös eläkeläisten itsetunnon kohentaminen tietotekniikan osaamisen myötä. Ohjeet toimintoihin kirjoitettiin ymmärrettävään muotoon ja selkeällä suomen kielellä. Opinnäytetyöstä pyrittiin saamaan yhtenäinen kirjallinen tuotos, jolloin teoriatieto kohtaa käytännön toimet. Laatimamme netinkäyttöoppaan avulla vapaaehtoisille pyritään saamaan hyvä käytäntö, mikä jatkuisi diakoniatyössä työmuotona ja jonka toteuttaminen olisi mahdollista myös muissa seurakunnissa.

5.2 Oppaan laatimisen vaiheet ja arviointi

Kuten mainitsimmekin aiemmin, idea opinnäytetyön aiheesta nousi vanhustyön opintokokonaisuuden luennoilla marraskuussa 2011. Ensiajatus oli luoda netinkäyttöopas vanhuksille. Laadimme kirjallisen opinnäytetyön ideapaperin keväällä 2012, jossa määrittelimme lopullisen aiheen ja alustavan työskentelysuunnitelman. Suunnitelmassa rajasimme työn aihepiiriä, tutkimusongelmaa, työn tarkoitusta ja sen tavoitteita sekä mahdollisia yhteistyökumppaneita. Opinnäytetyön suunnitteluun ja toteutukseen osallistivat molemmat sosionomiopiskelijat tasapuolisesti.

Rajasimme ensiksi projektin kohderyhmäksi evankelisluterilaisen seurakunnan vapaaehtoiset eläkeläiset, joita ohjataan netinkäytössä ja joille netinkäyttöopas on tarkoitettu. Opinnäytetyönohjaajan kanssa keskusteltaessa päädyimme kuitenkin rajaamaan kohde-

ryhmää vapaaehtoisiin jotka koulutetaan ohjaamaan eläkeläisiä. Ideavaiheessa meillä ei ollut valmista työelämäkumppania, jolle tehdä opinnäytetyömme. Sovimme Varkauden evankelisluterilaisen seurakunnan vapaaehtoistyöstä vastaavan diakoniatyöntekijän kanssa ensimmäisen palaverin, mikä pidettiin Varkaudessa Kuoppakankaan työkeskuskella maanantaina 16.7.2012. Palaverissa esitimme opinnäytetyön ideamme ja kysyimme yhteistyömahdollisuudesta. Diakoniatyöntekijä kysyi johtavalta diakoniatyöntekijältä hänen mielipidettään yhteistyöhön. Vastaus oli myöntävä ja teimme suullisen sopimuksen, mikä laadittiin kirjallisena myöhemmin.

Syksyn 2012 aikana perehdyimme opinnäytetyön sisältöön liittyviin tutkimuksiin ja teorian tietoon, samalla aloimme työstää kirjallista pohjaa opinnäytetyöhön. Tutkimus- ja kehittämisopintojen myötä refleктоimme omaa kirjallista tuotantoa ja opinnäytetyön sisältöä mahdollisimman kriittisesti ja pyrimme saamaan sen valmiiseen muotoon.

Hahmottaaksemme oppaan tarpeen sekä mahdollisten avuntarvitsijoiden ikäjakauman ja kartoittaaksemme kohderyhmäämme kiinnostavat asiat laadimme kyselyn netinkäyttöoppaan sisällöstä ja yhdessä sekä koordinoimme diakoniatyöntekijän kanssa sopivat ikäihmisten ryhmät, joissa suoritamme kyselyt (Liite 1). Ensimmäisen Netinkäyttöoppaan sisältökyselyn pidimme 24.7.2012 Könönpellon seurakuntakodilla kesäkerhon vanhuksille kesäkahvien lomassa. Sovimme vierailumme kyseiseen tapahtumaan diakoniatyöntekijän kanssa. Samalla keräsimme asiasta kiinnostuneilta yhteistietoja, jotta voimme ottaa yhteyttä heihin uuden vapaaehtoistyön käynnistyessä. Toisen netinkäyttöopasta koskevan sisältökyselyn suoritimme Kuoppakankaan työkeskuksessa diakoniatyön Avoimet ovet -kahvihetkessä torstaina 1.11.2012. Tämän kyselyn suoritimme vahvistaaksemme käsitystämme oppaassa käytettävästä kielestä ja käsitteistä eli sen ymmärrettävyydestä. Myös oppaan perusasiat sekä sen laajuus tuli kartoittaa. Keräsimme myös yhteystietoja niiltä henkilöiltä, jotka olivat kiinnostuneilta hankkeesta, jotta voimme ottaa yhteyttä heihin uuden vapaaehtoistyön käynnistyessä.

Kyselyyn vastanneita oli yhteensä 23 henkilöä. Kaikista vastanneista tietokonetta oli käyttänyt 19 henkilöä. Vastanneista 13 henkilöä haluaisi opiskella netinkäyttöä vapaaehtoistyöntekijän opastuksella. Tärkeimmiksi opeteltaviksi asioiksi nousivat sähköpostipalvelut, tiedonhaku sekä verkkopankin käyttö. Netinkäyttöä haluttiin oppia eniten kotona, mutta myös julkisissa tiloissa kuten kirjastossa, kansalaisopistoissa ja seurakun-

nan tiloissa. Seurakunnan vapaaehtoistyön työvälineenä netinkäyttöopas koettiin hyväksi ja tarpeelliseksi, mutta myös kielteistä asennoitumista tuli esille. Keskusteltaessa eläkeläisten kanssa Netinkäyttöoppaan tarpeellisuudesta jakautuivat mielipiteet selkeästi kyllä tai ei mielipiteisiin. Osa eläkeläisistä oli hyvin kielteisiä kaikkeen, mikä liittyy tietokoneisiin, toiset taas halusivat oppia uutta.

Netinkäyttö oppaan valmistaminen alkoi pohdinnalla siitä, mitä siihen otetaan mukaan. Vieraillessa Tietotekniikkaa kylille-hankkeessa saimme näkemystä siitä, kuinka senioreiden tietotekniikan ryhmäohjaus toimii käytännössä sekä ideaa siitä, mitä seniorit kaipaavat opetukselta. Vierailun, kyselyjen ja keskustelujen pohjalta lähdimme keräämään listaan niitä verkkopalveluja joita ainakin tarvitaan. Esimerkiksi sähköposti, tiedon haku, verkkopankki, kansaneläkelaitoksen sivut ja verotoimiston sivut olivat sellaisia palveluita, joita kaivattiin. Kokosimme opinnäytetyön yhteistyökumppanit palaveriin Kuoppakankaan työkeskukselle loppuvuodesta 2012, jossa esittelimme opinnäytetyön suunnitelman. Käsittelimme myös oppaan tulevaa sisältöä ja pyysimme siitä palautetta. Palaverissa mietittiin vielä yhdessä seurakunnankin näkemystä siitä, mitä oppaaseen tulisi. Päätimme yhdessä työyhteisön edustajan kanssa, ettei kuvankäsittelyä oteta oppaaseen mukaan, mutta puhepalvelu Skype voitaisiin ottaa.

Netinkäyttöoppaan valmistukseen käytettiin tietokonetta, ilmaista kuvankäsittelyohjelmaa, tekstinkäsittelyohjelmaa sekä oppaaseen tulevien palveluiden omia verkkosivuja. Oppaan alkuun kirjoitettiin ensin johdanto ja oppaan tarkoitus, jonka jälkeen teoriatietoa tietokoneista. Teoriaosan jälkeen opas käsittelee tietokoneen peruskäytön alkeita jonka jälkeen siirrytään itse netinkäyttöön. Netinkäyttöoppaan tekoperiaate oli ottaa print screen kuva halutun palvelun jokaisesta vaiheesta, minkä jälkeen jokainen kuva siirretään kuvankäsittelyohjelmaan jolla siivotaan kuvia ja muutetaan sopivan kokoisiksi. Muokatut kuvat lisätään tekstinkäsittelyohjelmaan, johon kirjoitetaan jokaista kuvaa koskeva ohjeistusteksti. Keskenikäistä Netinkäyttöopasta testattiin Pieksämäen Seutuopiston seniorien atk-kurssilla joulukuussa 2012. Testattavana olivat ulkoasun tyyli sekä sisällön esittelytapa. Palautteen jälkeen oppaan valmistus jatkui helmikuulle 2013 saakka.

Seuraava työyhteisöpalaveri pidettiin Kuoppakankaan työkeskuksella tammikuussa 2013, jossa laadimme opinnäytetyön kirjallisen yhteistyösopimuksen. Sovimme samalla

vapaaehtoisten koulutuksesta, mikä pidettäisiin 8-9.2.2013. Koulutuksesta huolehdimme yhdessä diakoniatyöntekijän kanssa ja sovimme vapaaehtoisten etsimistä, tiedottamisesta ja aikataulusta. Koulutukseen varattiin tilat sekä kahvit Varkauden seurakunnalta. Laadimme kutsukirjeen vapaaehtoisille 14.1.2013. (Liite 2) Kirje lähetettiin diakoniatyöntekijälle oikoluettavaksi. Diakoniatyön työntekijöiden muokkauksien jälkeen kirje välitettiin postitukseen diakoniatuimiston sihteerille 23.1.2013. Kirje vapaaehtoisille lähti torstaina 24.1.2013. Ilmoittautuminen koulutukseen päättyi 31.1.2013.

Lähetimme Netinkäyttöoppaan ensimmäisen kokonaisen version diakoniatyöntekijälle tammikuussa 2013 kommentoitavaksi. Kommentit saapuivat loppukuusta ja niiden myötä muokkasimme opasta selkeämmäksi poistaen liian teknisiä termejä. Laitoimme sähköpostia diakoniatyöntekijälle 31.1.2013. Sähköpostin liitteenä oli mukana yhdessä laatimamme koulutuspäivien 8-9.2. ohjelma ja aikataulu sekä palautekysely (Liite 3). Keskustelimme diakoniatyöntekijän kanssa palaverissamme 14.1.2013 opinnäytetyöstämme ja sen toteuttamisesta. Päätimme järjestää vapaaehtoisille netinkäyttöoppaan koulutuspäivät ja hän lupasi valita sopivat henkilöt joille he postittavat laatimamme kutsukirjeet. Kirjeitä lähetettiin 10 kappaletta. Samassa palaverissa varasimme koulutustilat sekä tarjoilun koulutuspäiville.

Vapaaehtoisten netinkäytön koulutuspäivät pidettiin Kuoppakankaan työkeskuksella 8.-9.2.2013. Koulutus alkoi perjantaina klo 17.00. Koulutukseen saapui 4 vapaaehtoista, paikalla oli meidän lisäksi myös diakoniatyöntekijä. Tervetuloitovotuksen ja esittäytymisen jälkeen kerroimme opinnäytetyöstämme, netinkäyttöoppaasta, yhteistyökumppanistamme, aikataulusta sekä päivien ohjelmasta, samalla jaettiin koulutuspäivien ohjelma osallistujille. Perehdytys eteni vaiheittain ja keskusteleavassa hengessä. Kysymyksiä ja palautetta pyydettiin antamaan koko koulutuksen ajan. Koulutuspäivä päättyi kello 20.00 hartauteen, jota ennen annoimme vapaaehtoisille kotitehtäväksi kysymyksiensä laatimisen huomista koulutuspäivään varten.

Toinen koulutuspäivä alkoi kello 10.00, kun kaikki vapaaehtoiset olivat paikalla. Toivottimme heidät tervetulleiksi ja vastasimme yön aikana syntyneisiin kysymyksiin minkä jälkeen jatkoimme oppaaseen perehdyttämistä ja käsitelimme koulutuksen myötä heidän kysymyksiä. Kerroimme yleisistä sopimuksista ja käytännöistä sekä pyysimme heitä ottamaan yhteyttä diakoniatyöntekijään mikäli he haluavat sitoutua diakoniatyön

vapaaehtoistoimintaan. Lopuksi pyysimme palautetta päivästä ja huolehdimme tarvittavat asiakirjat sekä yhteystiedot diakoniatyöntekijälle.

Maaliskuussa pidettiin palaveri diakoniatyöntekijän kanssa Kuoppakankaan työkeskuksella, jossa sovittiin että toimistosihteeri voi monistaa valmiit Netinkäyttö oppaat. Torstaina 7.3. Diakoniatyön toimistosihteeri monisti ja mapitti oppaat vapaaehtoisille ja yhden meille. Viikolla 11 diakoniatyöntekijä tapasi vapaaehtoiset, ja he tekivät sopimukset sekä hoitivat muut viralliset asiat jotka liittyvät vapaaehtoistyöhön diakoniatyössä. Tiistaina 19.3 pidimme palaverin diakoniatyöntekijän kanssa Kuoppakankaan työkeskuksella, jossa päivitimme opinnäytetyöhön liittyviä asioita. Diakoniatyöntekijä oli pitänyt erikseen vapaaehtoisille perehdytyksen, jossa käsiteltiin avun piiriin hakeutuneita sekä heidän tarpeitansa. He olivat allekirjoittaneet vapaaehtoistyön sopimukset ja diakoniatyöntekijä oli luovuttanut heille Netinkäyttöoppaat. Ensimmäiset oppaat olivat tulostettu väärällä tavalla, jonka vuoksi pyysimme diakoniatyöntekijöitä toimittamaan vapaaehtoisille uudet oppaat. Vapaaehtoisista kaksi aloitti toimintansa maaliskuussa ja yksi huhtikuussa.

Vapaaehtoistyön oltua käynnissä vajaan kaksi kuukautta, pidimme väliaikapalaveria vapaaehtoistyöntekijöiden, diakoniatyöntekijän ja diakoniatyön johtajan kanssa. Olimme laatineet keskustelun tueksi kyselylomakkeen (Liite 4), jonka paikalla olijat täyttivät. Vapaaehtoistyön väliaikapalaverin aikaan opastettavia oli viisi ja uusia opastusta odottavia oli kolme henkilöä. Uusia vapaaehtoistyöstä kiinnostuneita ei vielä tässä vaiheessa ollut, koska tiedotusta tästä uudesta työmuodosta ei ole ollut. Vapaaehtoistyössä hyväksi koettiin eläkeläisille suunniteltu opas, mikä oli riittävän selkeä. Opasta voi käyttää eri tavoin opastettavan kiinnostuksen kohteen mukaan. Oppaasta pystyi ottamaan niitä osia, joita opastettava tarvitsi ja jättämään pois ne asiat, joita hän ei tarvinnut. Kehitettäviä asioita oli tiedottaminen, jotta kaikki halukkaat saisivat tietoa uudesta vapaaehtoistyöstä. Vapaaehtoiset toivoivat henkilöä, jolle voisi soittaa hankalissa tietoteknisissä ongelmissa.

Vapaaehtoistoiminta jatkui toukokuun loppuun saakka, jonka päätteeksi pidimme vapaaehtoistyön päätöstapaamisen. Tapaamisessa olivat paikalla meidän lisäksi vapaaehtoiset sekä diakoniatyöntekijä. Palaverissa keskustelimme siitä, miten vapaaehtoistoiminta oli sujunut. Kerroimme miten projektimme jatkuu tästä eteenpäin. An-

noimme vapaaehtoisille ja diakoniatyöntekijälle täytettäväksi vielä loppuraportin (Liite 5), jolla arvioimme projektin prosessia sekä Netinkäyttöopasta. Loppuraportissa koottiin tietoa netinkäytön opastuksesta kotikäyntityönä. Hyväksi netinkäytön opastuksessa kotonalla koettiin yksilöllinen ohjaus niissä asioissa joita eläkeläinen haluaa ja tarvitsee, kohtaaminen eläkeläisen kanssa sekä vertaisohjaus ja motivoituminen käyttämään tietokonea. Lisäksi todettiin, että liikuntarajoitteisuus ei ole esteenä opastuksen saamisessa. Opastettavien tietoteknisen osaamisen alkukartoitus todettiin liian vähäiseksi. Haasteeksi nousi löytää ne vanhukset, jotka kognitiivisilta taidoiltaan soveltuisivat kohderyhmäksi. Vapaaehtoiset toivat esille myös voimaantumisen merkityksen. Saatuaan henkilökohtaista opastusta, opastettava saattaa rohkaistua hakemaan atk-opetusta itsenäisesti.

Opastettavien netinkäyttötaidot ja asiointi tietoteknisin keinoin ovat kehittyneet pienin askelin, kertaamista on tarvittu paljon. Kysyttäessä netinkäytön opastuksen vaikutuksista opastettaviin opastajat kokivat opastettavien rohkeuden tietokoneen käyttöön ja uuden kokeiluun kasvaneen. Vapaaehtoiset kokivat saaneensa opastajina toimiessaan olla avuksi ja hyödyksi sekä oppineensa itse uusia keinoja tietokoneen käytössä. Uutena toimintamuotona kaikille tuli kotikäyntityö, vaikka he olivat tehneet vapaaehtoistyötä aiemminkin. Positiivisena koettiin uusien ihmisten tapaaminen ja uudet ihmissuhteet. Haasteita toivat uudenlaiset toimintaympäristöt ja uudenlaiset asiat tietokoneen käytössä, kuten uudet ohjelmat ja vaikeat tietotekniikkaan liittyvät kysymykset. Vapaaehtoiset kokivat, että tämän kaltainen vapaaehtoistyö on tarpeellista, ja he halusivat sen jatkuvan vielä jatkossakin.

Opastettavilta on tullut diakoniatyöntekijän kautta palautetta henkilökohtaisesta netinkäytön ohjaamisesta. Eräs opastettava oli puolisonsa kanssa kokenut saaneensa niin paljon apua, että he halusivat puolestaan auttaa diakoniatyön toimintoja. He lupautuivat leipomaan avoimien ovien kahvihetkeen sekä mahdollisuuksien mukaan toimimaan kuljetusapuna heikkokuntoisille seurakunnan tilaisuuksiin. Tämänkaltaisen palaute on parasta mitä voi saada, hyvä laitetaan kiertämään omia vahvuuksia käyttäen. Osallisuus ja yhteisöllisyys toteutuvat parhaalla tavalla.

Syksyn 2013 toiminnot ovat käynnistyneet Varkauden seurakunnan diakoniatyössä. Diakoniatyö mainosti syyskauden kerhotoiminnan aloitusta sekä uutta tietokoneen käyttökurssia seurakunnan verkkosivuilla sekä Varkauden alueen seurakuntalehdessä, Koti-

viestissä. Lehdessä oli tietoa uudesta vapaaehtoistyömuodosta sekä meidän haastattelumme, jossa kerroimme opinnäytetyöstämme ja netinkäyttöoppaasta. Artikkelin lopussa oli vapaaehtoistyöstä vastaavan diakoniatyöntekijän yhteystiedot, sekä maininta että häneltä voi kysyä lisätietoja netinkäytön opastuksesta. Artikkelissa kerrottiin myös, että hänelle voi ilmoittautua netinkäytön ohjaajaksi tai opastettavaksi. (Väisänen 2013.)

Opinnäytetyömme resursseina olivat vapaaehtoiset, eläkeläiset, Varkauden diakoniatyöntekijä sekä Pieksämäen seutuopisto. Budjettia ei tehty erikseen, mutta kuluja ovat olleet esimerkiksi kopiointi-, postitus- ja matkakulut, liikkuva laajakaista sekä tilavuokraus. Oppaan valmistukseen tarvittavia lupia kysyttiin eri nettipalvelujen ylläpitäjiltä, jotka antoivat suullisen luvan käyttää heidän palvelujaan oppaassamme. Oppaassa käytetyt kuvat ovat joko omassa omistuksessa olevia tai yleisessä jaossa olevia clip art-kuvia. Ohjaajien perehdytystä varten tarvitsimme seurakunnan toimitilojen käyttöluvat. Näiden lisäksi tarvitsimme luvat vapaaehtoisilta ja seurakunnalta työmme toteuttamiseen.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET HAVAINNOT SEKÄ POHDINNAT

Yksilöllinen netinkäytön opastus kotona on koettu diakoniseksi työksi varsinkin sellaisen ihmisen kohdalla, mikä ei muuten voisi saada tällaista palvelua. Oppaan päivittäminen ja sen ajan tasalla pitäminen on huomioitu haastavaksi, koska eri palveluiden nettisivut muuttuvat jatkuvasti. Haastavaksi ja palkitsevaksi samaan aikaan on koettu tunteuttoman ihmisen kotiin meneminen. Kohtaamista on helpottanut yhteinen päämäärä, netinkäytön opastaminen ja oppiminen. Opastusten tarve on vaihdellut yksilöllisesti riippuen opastettavasta, toiset ovat tarvinneet apua kaikessa tietokoneen alkeista lähtien, jotkut vain tietyissä osa-alueissa.

Pohtiessamme mitä olisimme tehneet toisin, nousi esille vapaaehtoisten etsintä, jota pohdimme jo diakoniatyöntekijän kanssa vapaaehtoisten kartoitusta tehdessämme. Tiedämme että seurakunnissa on nuorisotyössä ja ohjaajakoulutuksessa monia nuoria joita kiinnostaa vapaaehtoistyö. Nettiohjaaja voisi olla kiinnostava vaihtoehto niille nuorille,

jotka tuntevat kiinnostusta vanhustyötä kohtaan ja jotka hallitsevat tietokoneen käytön luontevasti. Tarjottaessa uutta vapaaehtoistyötä nuorille on tärkeää perehdyttää heidät hyvin, jotta nuoret saavat kattavasti tietoa sekä vanhustyöstä että vapaaehtoistyöstä. Asiat tulee kertoa heille selkeästi jotta ei tule väärinkäsityksiä tai liian suuria ennakkoodotuksia. Myös vapaaehtoistyöhön sitoutuminen tulee kertoa, tämä saattaa nuorilla heidän aktiivisen opiskeluelämän ja harrasteiden vuoksi olla haastava.

Yhteisten palaverien, koulutusten ja keskustelujen kautta löysimme yhteisen näyn ja totesimme että tämä on yksi hyvä, tarpeellinen sekä nykyaikainen tapa tehdä diakoniatyötä sekä kohdata eläkeläinen hänen omassa ympäristössään, vahvistaa hänen osallisuuttaan sekä antaa hänelle valmiuksia toimia itsenäisesti verkkoympäristössä. Haasteeksi muodostui saada vapaaehtoisia netinkäyttöoppaan kouluttajia, kirje lähti kymmenelle diakoniatyön vapaaehtoisrekisterissä olleelle henkilölle. Koulutukseen ilmoittautui neljä henkilöä, joista kolme toimi aktiivisesti koko kevään ajan. Haasteeksi muodostuu myös työmuodon jalkauttaminen, se että löytyy riittävästi opastajia sekä opastettavia. Kuten me kaikki tiedämme, tietotekniikka kehittyy hyvin nopeasti jolloin oppaan päivittäminen, vertaisohjaajien koulutuksen ylläpitäminen ja heidän tukeminen vapaaehtoistyössä sekä työhön ohjaus on haaste pienentyville henkilöresursseille seurakunnan toiminnassa.

Opinnäytetyön suunnittelussa, oppaan toteuttamisessa ja arvioinnissa ei ollut suuria riskitekijöitä. Riskitekijöitä olisi voinut olla vapaaehtoisten sitoutumattomuus, motivaation puute sekä se, ettei vapaaehtoisia olisi ilmaantunut ollenkaan. Vaitiolovelvollisuus asiakkaan asioissa on riskitekijä, mikä tuli ja tulee jatkossakin huomioida opastamalla ohjaajaa toimimaan annettujen ohjeiden mukaisesti. Riskialttiita tekijöitä ovat mahdolliset salasanojen ja verkkopankkitunnusten väärinkäytökset, näihin emme onneksi törmänneet. Vapaaehtoisille oli diakoniatyön toimesta tarkat ohjeet sekä kirjalliset sopimukset jossa määriteltiin tarkasti työnkuva sekä turvalliseen liittyvät asiat. Merkittäviä riskitekijöitä oppaan toimimiselle olisivat voineet olla tietokoneen pelko ja jo syrjäytyneen vanhuksen mielenkiinnottomuus. Ne vanhuksat jotka olivat itse hakeutuneet opastuksen piiriin ja halusivat oppia käyttämään nettiä, olivat motivoituneita, mutta on paljon myös niitä vanhuksia jotka eivät halua koskea tietokoneeseen.

Sosiaalista pääomaa kartuttaa toimiminen sosiaalisissa verkostoissa ja kohdatessa muita ihmisiä. Vapaaehtoinen ja diakoniatyöntekijä mahdollistavat ohjattavan tapaamisen tietokoneen ohjauksen opastuksen ja kotikäyntityön avulla. Diakoniatyöntekijä ottaa soittamalla yhteyden opastettavaan ja samalla sovitaan tapaaminen hänen kotiinsa. Tietokoneen ja netinkäytön opastus luo jatkuvuutta eläkeläisen kohtaamiselle, ja tietokoneen käytön osaamisen kehittyessä avautuvat myös sosiaalisen median mahdollisuudet laajentamaan eläkeläisen sosiaalisia verkostoja ja näin hän kerää itselleen enemmän sosiaalista pääomaa. Tiedämme projektimme kerryttävän sosiaalista pääomaa tutustuttuamme sosiaalisen pääoman teorian tietoon. Emme kuitenkaan pystyneet kysymään eläkeläisiltä itseltään heidän sosiaalisten verkostojen kasvamisesta, koska aikaa ei ollut kulunut tarpeeksi. Projektimme vaikutuksia pystyttäisiin mittaamaan vasta myöhemmin, ehkä vuoden päästä.

6.1 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Eettisesti hyvätasoisessa tutkimuksessa edellytetään, että tutkimusprosessin kaikissa vaiheissa noudatetaan hyvää tieteellistä käytäntöä (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 23). Tutkimus ja kehittämisprosessissa eettisyys merkitsee sitä tapaa, miten opiskelijat valitsevat aiheen, miten tietoa hankitaan, miten prosessista ja tuloksista puhutaan sekä miten tuloksia sovelletaan. Pohdimme eettisyyttä ja luotettavuutta koko opinnäytetyön ajan. Opinnäytetyön kannalta on tärkeää valita lähteet tarkasti, ja arvioida lähteiden luotettavuus. Eettisyys näkyy myös opiskelijoiden suhtautumisessa työhön sekä henkilöihin, joiden kanssa tutkimusta ja kehitystyötä tehdään. Eettinen kysymyksenasettelu tulee olla esillä opinnäyteprosessin kaikissa vaiheissa ja tutkimustyöltä edellytetään läpinäkyvyyttä ja rehellisyyttä. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11–12.)

Erityisesti eettisyys ja luotettavuus nousivat esille diakoniatyön vapaaehtoistyön ja asiakkaiden myötä. Toimimme selkeästi ja avoimesti yhteistyökumppaneiden kanssa sekä opinnäytetyöhön liittyvät sopimukset sovittiin heti ensimmäisellä tapaamiskerralla ja allekirjoitettiin seuraavalla tapaamisella. Yhteistyö diakoniatyöntekijän kanssa on ollut alusta alkaen sujuvaa. Loimme yhdessä sopimukset ja aikataulut ja noudatimme työyhteisön eettisiä sääntöjä. Tulevina diakoneina tiedämme että vapaaehtoistyö perustuu luotettavuuteen ja vaitiolovelvollisuuteen.

Tutkimusetiikan perustana ovat kunnioittaminen, hyödyn tuottaminen, haitan välttäminen, oikeudenmukaisuus ja ihmisen autonomia (Pietilä & Länsimies-Antikainen 2008). Opinnäytetyössä olemme pyrkineet noudattamaan edellä mainittuja asioita, sekä olemme kysyneet yhteistyötahojen mielipiteitä ja noudattaneet työyhteisön ohjeita ja sääntöjä. Olemme kysyneet myös vapaaehtoisilta palautetta oppaasta ja uudesta vapaaehtoisuuden työmuodosta. Sovimme että diakoniatyöllä on vastuu vapaaehtoisista ja opastettavista sekä heidän välisistä sopimuksista. Opinnäytetyötä tehdessämme pohdimme eettisesti projektimme toteutusta, sen hyötyjä ja haittoja, turvallisuutta sekä raportointia.

Kysyimme oman työskentelymme eettisyyttä työelämäohjaajaltamme Ellen Vántiltä (2013). Hän kertoi että olemme olleet erittäin sitoutuneita tehtävämme ja olemme pitäneet hänet tietoisena opinnäytetyömme etenemisestä. Olemme myös olleet valmiita ottamaan palautetta Vántiltä ja atk tukihenkilökurssin osallistujilta. Olemme perehtyneet syvällisesti pohtien työhömmä ja tuoneet sen julki työelämäympäristössä. Pyyteettömyys ja avoimuus ovat näkyneet siinä, että halusimme jättää tuotteemme seurakunnan diakonian käyttöön. Tärkeänä opinnäytetyössämme Vántti piti sitä, että olimme kohdentaneet oppaan vanhuksille, jotka ovat vaarassa pudota yhteiskunnasta Atk taitojen puutteen vuoksi.

Aiheemme valinta oli ollut työelämäohjaajamme Vántin (2013) mielestä eettisesti onnistunut, autetaan niitä joille muuta apua ei ole tai he eivät sitä pysty saamaan iän, liikuntarajoitteen tai muun vastaavan takia. Tutustumisemme kohderyhmän tarpeisiin oli ollut kunnioittavaa ja empaattista ja se tapahtui yhteistyössä diakoniatyön kanssa. Koko yhteistyön ajan olemme Vántin mielestä suhtautuneet yhteistyökumppaneihin arvostaen ja olemme hyödyntäneet toiminnassamme yhteistyökumppaneiden tietoja ja taitoja. Ennen yhteistyön alkua kysyimme taakoittaako meidän opinnäytetyön toteutukseen osallistuminen seurakunnan työntekijöitä. Lopuksi lainaamme suoraan työelämäohjaajamme sanoja:

Tiedottamisen he kokivat tärkeänä ja olivat valmiit kertomaan pyydettyä opinnäytetyöstään, jotta mahdollisimman moni saisi tietoa uudentyyppisestä tukitoiminnasta. Yhteistyö on ollut joustavaa, tietojen vaihto ajantasaista. Molemmilla opiskelijoilla on ollut aikuinen ja ammattimainen ote, mikä on tehnyt yhteistyön miellyttäväksi. Motivaatio ja innostus asiaan on ollut ilmeinen, ja on ollut ilo seurata työn etenemistä. (Vántti, 2013).

6.2 Ammatillisuuden reflektio

Ammatillisuus tulee esille koko opinnäytetyön prosessin ajan, opinnäytetyötä tehdessä joutuu analysoimaan ja kehittämään työtä koko ajan. Koemme, että sosionomin koulutuksessa (AMK) tulisi panostaa enemmän tietotekniikan opetukseen. Perustaidot tulee hallita, tiedonhaku ja tilastolliset menetelmät ovat arkipäivää nykyajassa. Myös telepresenssi, läsnä etäältä -työ tulee olemaan virtualisoitumisen myötä lisääntyvä työmenetelmä. Tässä tulee huomata myös henkilökohtaisen kohtaamisen merkitys, kaikkea ei voi eikä tule hoitaa vain päätteen kautta. Tietotekniikka helpottaa arkipäivää, mutta se ei poista tarvetta tulla nähdyksi ja kuulluksi, varsinkin omia asioita hoitaessa. Tietotekniikka voi pahimmillaan myös syrjäyttää yhteiskunnasta, tämäkin tulee huomioida ja etsiä keino jolla asiakkaat kohdataan sovitusti kasvotusten.

Diakoniatyössä lähtökohtana on olla läsnä, kuunnella ja auttaa niitä joita ei muualla auteta. Työn tulee kuitenkin olla asiakas- ja tarvelähtöistä, jokaisella yksilöllä on oikeus päättää omista asioistaan. Me voimme tarjota eri tapoja ja he valitsevat itselleen sopivat. Tulevina diakoniatyöntekijöinä meidän tulee pitää huoli, että niillä vanhuksilla joilla ei ole edellytyksiä toimia virtuaalisessa maailmassa, on mahdollisuus toimia ja asioida jatkossakin ihmisten kanssa tietokoneen sijasta.

Aloittaessamme opinnäytetyötämme pohdimme aihettamme suppeasti, mutta opinnäytetyötä tehdessä on näkökulma laajentunut ja olemme saaneet uusia ideoita. Pohdimme kaksointutkimusta lukiessamme miten sosionomin ja diakonin osaaminen ja ammatillisuus ovat suhteessa toisiinsa. Meistä ne tukevat toisiaan ja antavat laajemman näkökulman sosiaalialan työhön. Kummassakin ammatissa tulee hallita seuraavat asiat jotka määrittävät sosionomin kompetensseissa seuraavasti: Sosiaalialan eettinen osaaminen, asiakastyön osaaminen, sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen, kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen, tutkimuksellinen kehittämisosaaminen sekä johtamisosaaminen (Sosiaaliportti 2012).

Toisin sanoen, sosiaalialan eettiset asiat, sosiaalialan perusteet tulee hallita ja työtään tulee osata kehittää sekä soveltaa. Myös sosiaalialan arvot ja ammattieettiset periaatteet tulee hallita sekä osata arvioida ja kuvata niiden merkitystä. Reflektion merkitys tulee ymmärtää. Kummassakin työssä niin sosionomin kuin diakonin, tulee ymmärtää yksi-

lön, asiakkaan ainutkertaisuus ja toimia ammattieettisestä näkökulmasta sekä kyetä arvioimaan omaa toimintaansa kriittisesti. Molemmissa ammateissa tulee harjaantua näkemään arvoriititilanteita ja kyetä toimimaan niissä. (Sosiaaliportti i.a.)

Uskomme, että tietotekniikka tulee lisääntymään edelleen. Kirkon tulee olla ajan hermolla, valmiina oppimaan ja omaksumaan uut sekä kouluttautumaan jatkuvasti. Vapaaehtoisten määrä tulee kasvamaan ja uudet työmuodot kannattaa ottaa käyttöön. Perehdyimme vapaaehtoistyöhön ja sen lainsäädäntöön. Lukiessamme diakonian käsikirjaa havahduimme siihen että vapaaehtoistyön asema on edelleen ongelmallinen meidän yhteiskunnassamme. Työnteonmallit perustuvat korporatiiviseen, ammattiedustuksen malliin ja työlainsäädäntöön. Näin ollen vapaaehtoistyö on sosiaalipoliittisen lainsäädännön ja sääntelyn sekä etujen ulkopuolella. Seurakunnan vapaaehtoisilla ei ole myöskään mahdollisuutta ammattiyhdistyksiin, heidän työolojaan ja -suhteitaan ei säännellä lailla eikä heillä ole painostuspoliittista voimaa joten he eivät voi vaikuttaa omiin työsuhteisiinsa. Heidän auttamistyötään ja palvelua ei pidetä ammatillisena. Mielestämme nyt on tarpeellista kehittää talouden ja muun yhteiskunnallisen toiminnan muotoja, kuten kirjassakin annetaan ymmärtää. (Koskiaho 2002, 453–455.)

Ammatillisesti kasvattavaa on erityisesti ollut uuden työmuodon kehittäminen ja prosessin eri vaiheiden kokeminen. Projektissa on vaadittu erityisesti yhteistyötä yhteistyökumppaneiden kanssa sekä opinnäyteparin kanssa. On ollut hienoa huomata kuinka täydennämme toisiamme. Toinen meistä on pitkäjänteinen ja teknisesti ajatteleva kun taas toinen on luovempi ja tuottaa nopeammin ideoita ja näkökulmia asioihin. Tiimityöskentely on ollut kunnioittavaa, keskustelevaa ja tavoitteellista.

Lisäsimme Netinkäyttöoppaasta muutamia osia opinnäytetyömme liitteeksi (Liite 6). Toivomme meidän netinkäyttöoppaamme ja opinnäytetyömme auttavan osaltaan diakoniatyötä pohtimaan uusia vapaaehtoistyön muotoja ja mahdollistaa netinkäyttö-ohjausta kotikäyntityönä muihinkin seurakuntiin. Parasta aikaa kirkko rakentaa palveluja nettiin, joissa ihmiset voivat hiljentyä, pohdiskella ja keskustella. Lisäksi kirkon työntekijät ja vapaaehtoiset osallistuvat nettikeskusteluihin. Tämä jos mikä on tulevaisuutta, yhdessä tekeminen on yhteisöllisyyden ja osallisuuden kulmakiviä!

LÄHTEET

- Anttila, Pirkko 2007. Realistinen evaluaatio ja tuloksellinen kehittämistyö. Hamina: Akatiimi Oy.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas diakonia-ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 12.10.2010
http://www.diak.fi/files/diak/Julkaisutoiminta/C_17_ISBN_9789524930994.pdf.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2013. Opetussuunnitelma. Viitattu 25.8.2013.
<http://www.diak.fi/hakijalle/Koulutusohjelmat/Documents/Sosionomi-diakoni.pdf>.
- Granholt, Camilla 2010. Virtuaalinen auttamisympäristö voimaannuttavan vuorovaikutuksen ja sosiaalisen tuen tarjoajana. Teoksessa Anneli, Pohjola; Aino, Kääriäinen & Sirpa, Kuusisto-Niemi (toim.) 2010. Sosiaalityö, tieto ja teknologia. Jyväskylä: PS-kustannus. 157–184.
- Harju, Ulla-Maija; Niemelä, Pauli; Ripatti, Jaakko; Siivonen, Teuvo & Särkelä, Riitta 2001. Vapaaehtoistoiminta seurakunnassa ja järjestöissä. Helsinki: Edita
- Havukainen, Ellen; Litmanen, Pirjo; Nummela, Irene & Viitanen, Helena 2010. Diakoinen kotikäyntityö – tukea ja rohkaisua vanhusten parissa tehtävään kotikäyntityöhön. Helsinki: Kirkkopalvelut ry.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Kairala, Maarit 2012. Osallisuus ikäihmisten näkökulmasta. Viitattu 20.11.2012. Saatavilla
<http://phekaisevatyo.pbworks.com/f/Osallisuus+ik%C3%A4ihmisten+n%C3%A4k%C3%B6kulmasta.pdf>.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko i.a. Saavutettavuus - osallisuus, yhdenvertaisuus ja esteettömyys. Viitattu 24.11.2012.
<http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?open&cid=Content554434>.
- Suomen evankelisluterilainen kirkko 2012. Kirkon vapaaehtoistoiminnassa. Viitattu 23.11.2012. <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp3?open&cid=Content649A0>.

- Ketola, Tuomo & Pennanen, Timo 2002. SITRA. OSKU-projekteissa käytettävien tietojärjestelmien soveltuvuusarviointi. Loppuarviointi. Viitattu 20.11.2012. Saatavilla <http://www.sitra.fi/julkaisut/osku/osku4.pdf>.
- Koskiahho, Briitta 2002. Vapaaehtoistyön ehdot ja edellytykset. Teoksessa Riitta, Helosvuori; Esko, Koskenvesa; Pauli, Niemelä & Juhani, Veikkola(toim.) 2002. Diakonian käsikirja. Helsinki: Kirjapaja. 446–464.
- Nikkanen, Veijo 2005. Saavutettavuus on osallisuutta. Viitattu 23.11.2012. Saatavissa http://www.selko-e.fi/oppaat/hk05/hk05_saavutettavuus_on_osallisuutta.pdf.
- Pietilä, Anne-Maija & Länsimies-Antikainen, Helena 2008. Etiikkaa monitieteisesti. Pohdintaa ja kysymyksiä. Viitattu 8.7.2013. Saatavissa http://epublications.uef.fi/pub/urn_isbn_978-951-27-0130-8/urn_isbn_978-951-27-0130-8.pdf.
- Pieksämäen Seutuopisto 2012. Tietotekniikkaa kylille - hanke. Viitattu 20.11.2012. <http://www.pieksamaki.fi/seutuopisto/etusivu/ttk>.
- Ruuskanen, Petri 2001. Sosiaalinen pääoma – käsitteet, suuntaukset ja mekanismit. VATT-tutkimuksia 81. Helsinki: Valtion taloudellinen tutkimuskeskus.
- Ruuskanen, Petri i.a. Sosiaalinen pääoma – Jyväskylän yliopisto. Viitattu 14.5.2013. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/sosiaalinen-paaoma/>.
- Sademies, Jenni & Kostainen Aino 2012. Vapaaehtoistyöhön liittyvät lait Suomessa. Viitattu 27.8.2013. Saatavissa http://www.kierratyskeskus.fi/files/7635/Vapaaehtoistyohon_liittyvat_lait_suomessa_VETY.pdf.
- Seurakuntien lapsityön keskus ry 2009. (Seurakuntien lapsityön keskus - Mitä on osallisuus? Viitattu 5.2.2013. http://www.evl-slk.fi/tyon_tueksi/hankkeet/tyttojen_ja_poikien_oikeudet_kirkossa/mita_on_osallisuus.
- Sosiaaliportti 2012. ECTS –kompetenssit. Viitattu 24.8.2013. http://www.sosiaaliportti.fi/fi-FI/sosiaalialanamkverkosto/sosiaaliala_ammattikorkeakouluissa/sosionomi_amk_tutkinto/ects_kompetenssit/.
- Sosiaaliportti i.a. Sosionomi (amk) kompetenssit koulutuksen eri vaiheissa. Viitattu 24.8.2013. <http://www.sosiaaliportti.fi/File/345923af-ab4f-4bf3-aea4->

558c8f5ebe33/KOMPETENSSIT+KOULUTUKSEN+ERI+VAIHEISSA
+04+2011.pdf.

Suurella sydämellä i.a. Suurella sydämellä pähkinänkuoressa. Viitattu 20.11.2012.

<http://www.suurellasydamella.fi/index.php?sivu=34843>.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.a. Osallisuus syrjäytymisen vastaparina. Viitattu 24.8.2013.

[http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/organisaatio/rakenne/yksikot/osallisuuden_e
distaminen/osallisuus_syrjaytymisen_vastaparina](http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/organisaatio/rakenne/yksikot/osallisuuden_e
distaminen/osallisuus_syrjaytymisen_vastaparina).

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos i.a.b Yhteisöllisyys – Kasvun kumppanit. Viitattu 20.11.2012. [http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-
fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys](http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-
fi/tyon/periaatteet/yhteisollisyys).

Tilastokeskus 2008. Internetin käytön muutokset. Tieto- ja viestintätekniikan käyttö 2008 -tutkimuksen tuloksia. Viitattu 5.2.2013.

[http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2009-04-
27_tie_002_fi.html](http://tilastokeskus.fi/til/sutivi/2008/sutivi_2008_2009-04-
27_tie_002_fi.html).

Työturvallisuuslaki 2002. 738/23.8.2002. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.7.2013.

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1990/19901116>.

Voutilainen, Eero 2004. 5. Kohtaaminen – sosiaalista pääomaa ja yhteisöllisyyttä. Viitattu 25.8.2013. Saatavissa

[http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/sosiaalinen_paaoma_ja_yh
teisollisyys/kohtaaminen_-_sosiaalista_paaomaa_ja_yhteisollisyutta](http://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/sosiaalinen_paaoma_ja_yh
teisollisyys/kohtaaminen_-_sosiaalista_paaomaa_ja_yhteisollisyutta).

Väisänen, Krista 2013. Maksuton tietokonekoulu auttaa alkuun. Kotiviesti (5), 4.

Väntti, Ellen 2013. Diakoniatyöntekjä. Varkauden evankelisluterilainen seurakunta.

Varkaus. Henkilökohtainen tiedonanto 13.9.2013.

LIITE 1: Oppaan sisällön kysely.

NETINKÄYTTÖOPPAAN SISÄLLÖN TUTKIMISEN KYSELYLOMAKE 2012

YMPYRÖI VASTAUSVAIHTOEHDOT:

1. OLETTEKO KOSKAAN KÄYTTÄNYT TIETOKONETTA?

- A. KYLLÄ
- B. EI

2. HALUAISITTEKO OPPIA NETINKÄYTTÖÄ VAPAAEHTOISTYÖN- TEKIJÄN OPASTUKSELLE?

- A. KYLLÄ
- B. EI

3. MITÄ TOIVOISITTE NETINKÄYTTÖOPPAAN SISÄLTÄVÄN?

- A. SÄHKÖPOSTIPALVELU
- B. GOOGLE/TIEDONHAKU (RUOKARESEPTIT, TELEVISION OHJELMAT JNE..)
- C. UUTISSIVUSTOT
- D. KELA
- E. SAIRAAHOITOPIIRIEN KOTISIVUT
- F. SEURAKUNNAN KOTISIVUT
- G. SKYPE
- H. KAUPUNGIN KOTISIVUT (SOSIAALIPALVELUT, AJANKOHTAISTA, VANHUSPALVELUT JNE..)
- I. VERKKOPANKKI
- J. MUUTA? _____

4. MISSÄ HALUAISITTE OPPIA NETINKÄYTTÖÄ?

- A. KOTONA
- B. KIRJASTOSSA
- C. SEURAKUNNAN TILOISSA
- D. MUUALLA? MISSÄ? _____

5. MITÄ MIELTÄ OLETTE NETINKÄYTTÖOPPAASTA SEURAKUN- NAN VAPAAEHTOISTYÖN TYÖVÄLINEENÄ?

Kiitos vastauksista!

LIITE 2: Kutsu uuteen vapaaehtoistyöhön.

KIRJE UUDENLAISESTA VAPAAEHTOISTYÖSTÄ

15.1.2013 Varkaus

Hyvää alkanutta vuotta!

Olemme kaksi sosionomi (AMK)-diakoni opiskelijaa Pieksämäen Diakonia-ammattikorkeakoulusta ja teemme opinnäytetyötä Varkauden evankelisluterilaisen seurakunnan diakoniatyölle liittyen vapaaehtoistyöhön. Yhteishenkilömme diakoniatyössä on vapaaehtoistyöstä vastaava diakoni Ellen Väntti, mikä on lupautunut postittamaan tämän kirjeen teille.

Opinnäytetyömme aihe on ”Netinäyttöopas seurakunnan vapaaehtoisten työkaluksi”. Opintojemme harjoittelujaksoilla huomasimme, että monella iäkkäämmällä seurakuntalaisella on vähäiset tiedot tietokoneen käyttömahdollisuuksista jotka helpottaisivat päivittäistä asiointia, lisäisivät yhteydenpitoa sukulaisiin sekä vähentäisivät esimerkiksi rahallisia menoja. Olemme laatimassa selkeää opasta ja nyt tarvitsemme teidän apuanne. Tahtonamme on koota joukko innostuneita vapaaehtoisia, joilla olisi perustietoutta netinkäytöstä ja jotka haluaisivat auttaa iäkkäitä seurakuntalaisiamme tietotekniikan perustaitoihin perehdyttäen. Netinkäytön opetus tapahtuu oppaan avulla ja yksilöopetuksena. Malti ja kärsivällisyys on valttia. Insinööri ei tarvitse olla, vaan tarkoituksena on opettaa ihan peruskäyttöä.

Me järjestämme kaksi noin neljän tunnin mittaista koulutus/perehdytyspäivää jossa kerromme mitä tämä uudenlainen vapaaehtoistyö pitää sisällään, määrittelemme myös tarkasti vapaaehtoisen sekä asiakkaan vastuut sekä laadimme sopimuksen vuoden 2013 aikaisesta projektista. Tarkoituksenamme on järjestää koulutukset jo Helmikuussa. Koulutus itsessään on maksuton ja tarjoamme kahvia sekä purtavaa. Koulutus ei sisällä vielä sitoutumista vuoden mittaiseen vapaaehtoistyöhön. Koulutus on Kuoppakankaan työkeskuksella lauantaina 8.2. klo 17–20 sekä 9.2 klo 10–14. Vapaaehtoistyö alkaisi kevään mittaan.

Mikäli tunnet että olet juuri sopiva henkilö tähän tehtävään, jätä yhteystietosi Varkauden seurakunnan diakoniatoomistoon torstaihin 31.1.2013 mennessä puh. 040 xxx xxxx.

Toivottavasti tapaamme Helmikuussa!

Lämpimin terveisin:

Tarja Natunen ja Roni Riutta

LIITE 3: Koulutus ohjelma ja palautelomake.

VAPAAEHTOISTEN KOULUTUSPÄIVÄT 8-9.2.2013

Netinkäytön ohjaamisen koulutus

PERJANTAI 8.2

- 17:00 Tervetuloitovotus + Esittäytyminen
17:10 Opinnäytetyöstä kertominen (Aihe ja miksi tämä OT, Yhteistyökumppani, Aikataulu, ohjeistus)
18:00 Kahvitauko
18:15 Oppaaseen perehdytys (Yhteistä keskustelua, Kehitysideoita.)
20:00 Päivän päätös, huomisen aikataulu, pohdittavaksi kysymyksiä huomiseen koulutuspäivään.

LAUANTAI 9.2

- 10:00 Tervetuloitovotukset
10:10 Kysymyksiin vastaaminen
10:40 Oppaaseen perehdytystä,
11:30 Kahvitauko
12:00 Yleiset sopimukset ja käytännöt
12:30 Palautetta koulutuksesta
13:00 Koulutus päättyy, kiitokset, jatkosuunnitelma.

PALAUTELOMAKE

VAPAAEHTOISTEN KOULUTUSPÄIVÄT 8-9.2.2013

Koulutuksen nimi: Netinkäytön ohjaamisen koulutus

Anna arvosana kuinka hyvin väittämä vastaa mielipidettäsi. (5 = Täysin samaa mieltä, 1 = Täysin eri mieltä)

KYSYMYKSET	5	4	3	2	1
Sain tarpeelliset tiedot koulutuksesta ennen sen alkua					
Kouluttaja hallitsi kurssin keskeiset asiasisällöt					
Kouluttajat osasivat esittää asiansa selkeästi					
Koulutuksessa oli miellyttävä ilmapiiri					
Sain koulutuksesta hyödyllisiä tietoja / taitoja.					
Olen itse ollut oppijana aktiivinen					
Ilmoittautuminen oli helppoa ja sujuvaa					

Muuta palautetta koulutuksesta:

Kiitos palautteesta!

LIITE 4: Välivaiheen kysely

VÄLIAIKA PALAVERI

AIKA: TIISTAINA 23.4.2013 klo. 12-14.

PAIKKA: Kuoppakankaan työkeskus, luokka 1.

OSALLISTUJAT:

Natunen, Tarja

Riutta, Roni

Väntti, Ellen

Vapaaehtoiset 1. 2. 3.

KÄSITELTÄVÄT ASIAT:

Vapaaehtoistyön alkuvaiheen kartoitus:

Kuulemiskierros.

Kuinka vapaaehtoistyö on lähtenyt käyntiin?

Kuinka monta opastettavaa on toiminnassa mukana?

Kuinka monta opastettavaa on ilman ohjusta?

Onko uusia tästä vapaaehtoistyömuodosta kiinnostuneita?

Opinnäytetyön oppaan arviointi ja kehitysideat

Mitkä asiat oppaassa ja vapaaehtoistoiminnassa on hyvää? (Ruusuja)

Mitä asioita voisi kehittää? (Risuja)

Jotain muuta mitä haluaisitte tuoda esille?

LIITE 5: Loppuvaiheen kysely

LOPPURAPORTTI

AIKA: TIISTAINA 21.5.2013 klo. 18:00-17:00

PAIKKA: Kuoppakankaan työkeskus, luokka 1.

OSALLISTUJAT:

Natunen, Tarja

Riutta, Roni

Väntti, Ellen

Vapaaehtoiset 1. 2. 3.

KÄSITELTÄVÄT ASIAT:

Vapaaehtoistyön arviointi:

1. Kuinka netinkäytön prosessi on edennyt mielestänne?
2. Onko opastettavien tietokoneen käyttö ja netissä asioiminen kehittynyt?
3. Minkälainen vaikutus netinkäytön opastuksella on ollut opastettaviin?
4. Mitä koette itse saaneenne ollessanne vapaaehtoisena netinkäytön opastajana.
5. Mitä hyvää on kotikäyntinä toteutettavassa netinkäytön opastuksessa?
6. Mitä kehitettävää on kotikäyntinä toteutettavassa netinkäytön opastuksessa?
7. Jotain muuta mitä haluaisitte tuoda esille?
8. Haluaisitteko että tämän kaltainen vapaaehtoistoiminta jatkuisi?

Opinnäytetyön oppaan arviointi ja kehitysideoita:

9. Mitkä asiat oppaassa ja vapaaehtoistoiminnassa on hyvää?

10. Mitä asioita oppaassa voisi jatkossa kehittää?

6. Jotain muuta mitä haluaisitte tuoda esille?

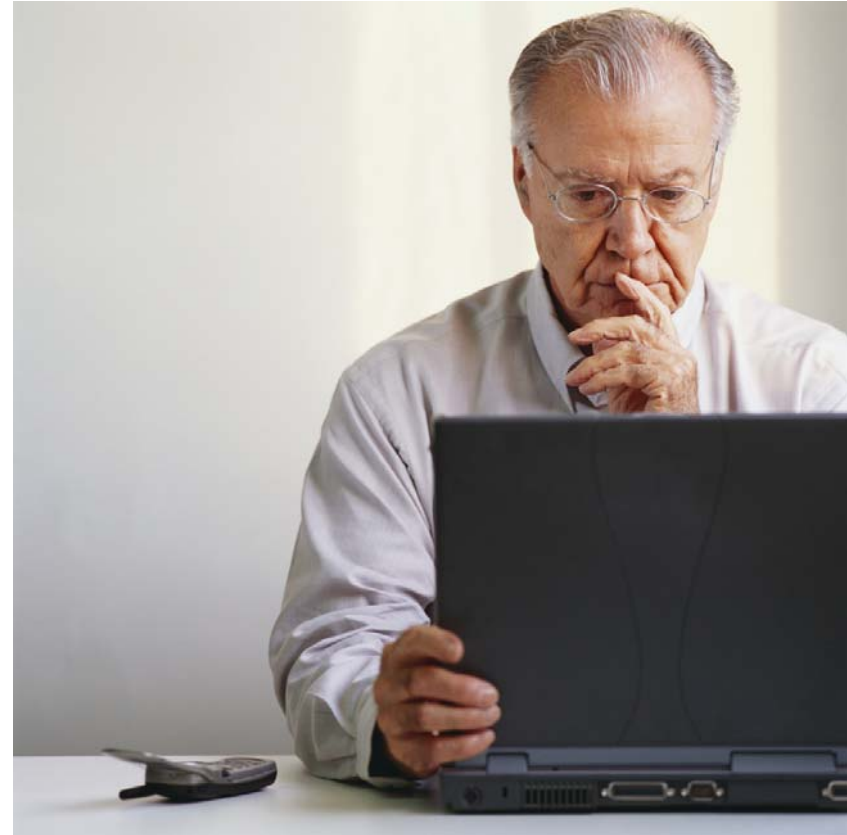
Kiitos vastauksistanne!

LIITE 6: Oteita Netinkäyttöoppaasta

NETINKÄYTTÖOPAS

Varkauden evankelisluterilaisen
seurakunnan vapaaehtoistyö

Tekijä: Riutta Roni

Oikoluku ja tarkistus: Natunen Tarja

Opinnäytetyön tuote, Netinkäyttöopas

Kevät 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Diak, Pieksämäki

Sosiaalialan koulutusohjelma

Oppaassa käytetyt kuvat ovat joko julkisia Clip art-kuvia tai omassa omistuksessa olevia kuvia.

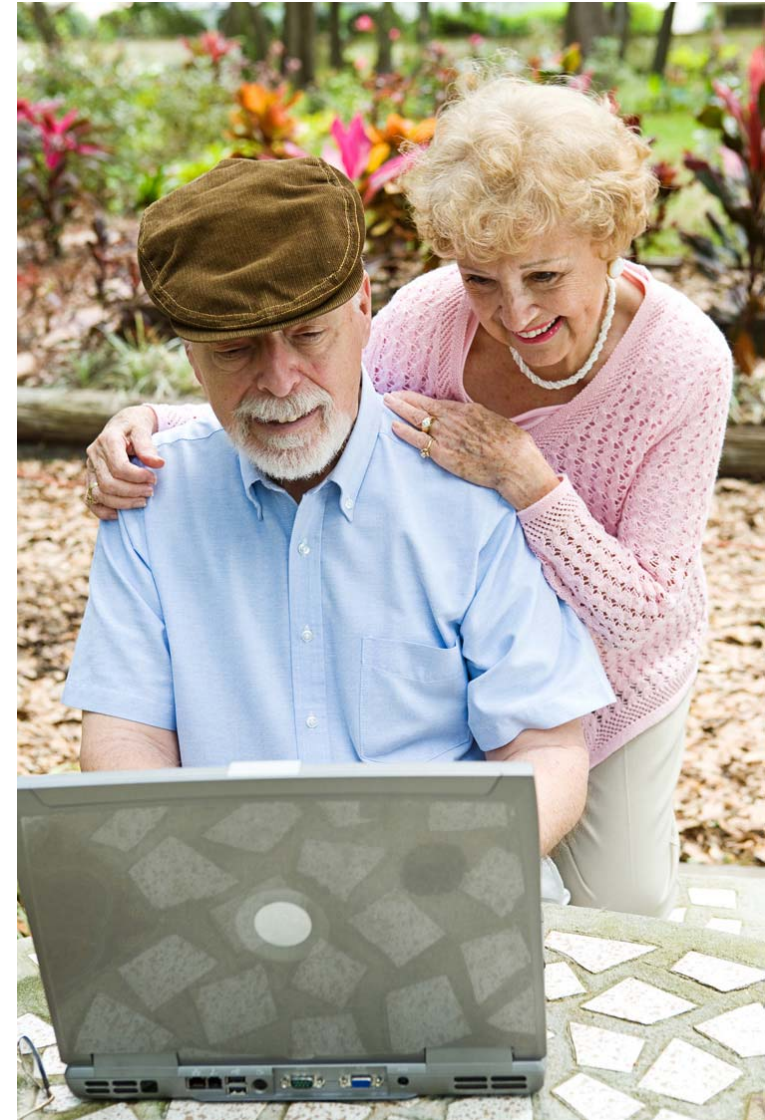
SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	4	4 GOOGLE JA TIEDONHAKU	25
2 YLEISTÄ	6	5 SÄHKÖPOSTI MICROSOFT HOTMAIL	29
2.1 Tietokone.....	6	6 SEURAKUNNAN SIVUSTOT	47
2.1.1 Pöytätietokone.....	7	7 KAUPUNGIN KOTISIVUT	52
2.1.2 Kannettava tietokone	7	8 UUTISSIVUSTOT	56
2.1.2 Kannettava tietokone	8	9 OSUUSPANKIN VERKKOPANKKI	58
2.1.3 Tietokoneiden yleisimmät oheislaitteet	9	10 KELAN VERKKOASIOINTI.....	78
2.1.4 Näppäimistön käyttäminen	12	11 SÄHKÖINEN RESEPTI	89
2.2.1 Internet laitteet	17	12 SKYPE.....	93
2.2.2 Internetiin tarvittavat sovellukset	18	13 SANASTO.....	116
3 KONEEN KÄYNNISTYS	19		

1 JOHDANTO

Tietokoneen opettelua voidaan verrata kuten elämää yleensä, siinä ei koskaan tulla valmiiksi, mutta mukavuus kumpuaakin matkanteosta. Ensin tarvitaan uteliaisuus, sitten rohkeus ja kynnyksen yli astuessa tarvitaan motivaatiota ja päättäväisyyttä. Minä haluan oppia tämän asian, minä haluan päästä eteenpäin ja minä haluan lähettää tämän viestin ystävälleni. Oman koneen ostaminen voi lisätä motivaatiota ja mahdollisuuksia oppia, mutta myös kirjastossa, palvelupisteissä, tuttavien luona tai vaikka seurakunnan tiloissa voi tutustua tietokoneeseen ja internettiin.

Miksi joku haluaisi opetella tietokoneen käyttöä? Toisille tietokone voi olla työväline, kirjasto, kirjoituskone, posti, puhelin, pankki, viihdekeskus ja teatteri, kuva- ja kirjanpitoarkisto, toisille se voi taas olla jotain muuta. Jotkut puolestaan käyttävät monia eri palveluita ja toimintoja. Tämä opas on tarkoitettu seurakunnan vapaaehtoistyöhön. Tavoitteena on, että tämä opas toimisi työkaluna tietokoneen ja erityisesti netinkäytön opetuksessa tietokoneen käytöstä kiinnostuneille eläkeläisille. Opas suunnataan ohjaajan ja ohjattavan käyttöön.

Pari sanaa ohjauksesta. Netinkäytön ohjauksen tulee olla kärsivällistä ja tahdin rauhallista. Uuden opettelu vaatii toistoja ja etenemistä yksi asia kerrallaan. Toisen puolesta ei saa tehdä, vaan oppijan täytyy itse tehdä ja kokeilla. Tärkeää on edetä ohjattavan tahdissa. Ei kannata käydä heti kaikkea läpi vaan edetä johdonmukaisesti. Joku saattaa aloittaa netinkäytön ihan tyhjältä pöydältä ja toinen saattaa osata jo vähän käyttää nettiä. Ensimmäinen tapaaminen on toisiinsa tutustumista ja lähtökohtien selvittämistä.

Tässä oppaassa ei pystytä kaikkia vaiheita tietokoneen käytöstä laittamaan, joten oppimiseen tarvitaan ohjaaja. Opas on vain tukena. Nimensä mukaan tämä opas on työkalu vapaaehtoistyön käyttöön, mutta työkalu vaatii kaksi toimijaa. Ohjaajan joka toimii ohjattavan innostajana ja motivoijana, mutta päätös ja halu oppia ovat viimekädessä ohjattavalla itsellään. Netinkäytön ohjaus ja oppiminen ovat siis tiimityötä, jossa tehdään päätöksiä yhdessä. Esimerkiksi tapaamiskertojen määrät ja kestot tulee ohjaajan ja ohjattavan sopia yhdessä. Hyvä, jos ohjattavalla on oma tietokone jolloin opitun kertaaminen onnistuisi ilman ohjaajaakin. Varsinkin alkuun netinopetuskertoja voisi olla kaksikin kertaa viikossa, mutta ainakin kerran viikossa olisi hyvä tavata, jotta opitut asiat eivät ehtisi unohtua. Sopiva opetusaika kerralla on noin yksi tunti yhdellä tauolla.

2 YLEISTÄ

2.1 Tietokone

Tietokoneen ensikäyttäjällä on usein pelko arvokkaan teknisen laitteen rikkomisesta vahingossa. Nykyään tietokonetta ei saa rikki muuten kuin tiputtamalla sen tai kaatamalla vettä koneen päälle. Karkeasti ilmaistuna, jos olet oppinut käyttämään langapuhelimen jälkeen matkapuhelinta, niin sinulla on tarvittavat kyvyt tietokoneen käytön opetteluun. Ratkaisevia tekijöitä tietokoneenkäytössä ja opettelussa ovat sisu ja halu oppia.

Tavallisesti tietokoneet jaetaan kahteen ryhmään, pöytätietokoneisiin ja kannettaviin tietokoneisiin. Nykyään älypuhelimet ja pelikonsolit ovat kuin tietokoneita, mutta niihin ei syvennyttä tässä oppaassa.

Tietokone rakentuu kahdesta osa-alueesta. Tietokone itsessään tarkoittaa mekaanisia ja fyysisiä koneen osia, mutta pelkätään niillä ei saada mitään aikaiseksi. Oleellinen osa tietokonetta on käyttöjärjestelmä, joka on monien sovellusten kokonaisuus. Käyttöjärjestelmiä on monia, mutta ne eivät itsessään vaikuta netinkäyttöön.

2.1.1 Pöytätietokone

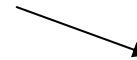
Pöytätietokone on perinteinen tietokonetyyppi, jonka nimi tulee siitä, ettei sitä siirretä vaan se pysyy pöydällä. Pöytätietokoneet vievät enemmän tilaa, mutta ovat hintalaatusuhteeltaan edullisempia kuin muut tietokonetyypit. Pöytäkoneeseen pitää kuitenkin hankkia oheislaitteita kuten näyttö, tulostin, kaiuttimet, näppäimistö ja hiiri.

2.1.2 Kannettava tietokone

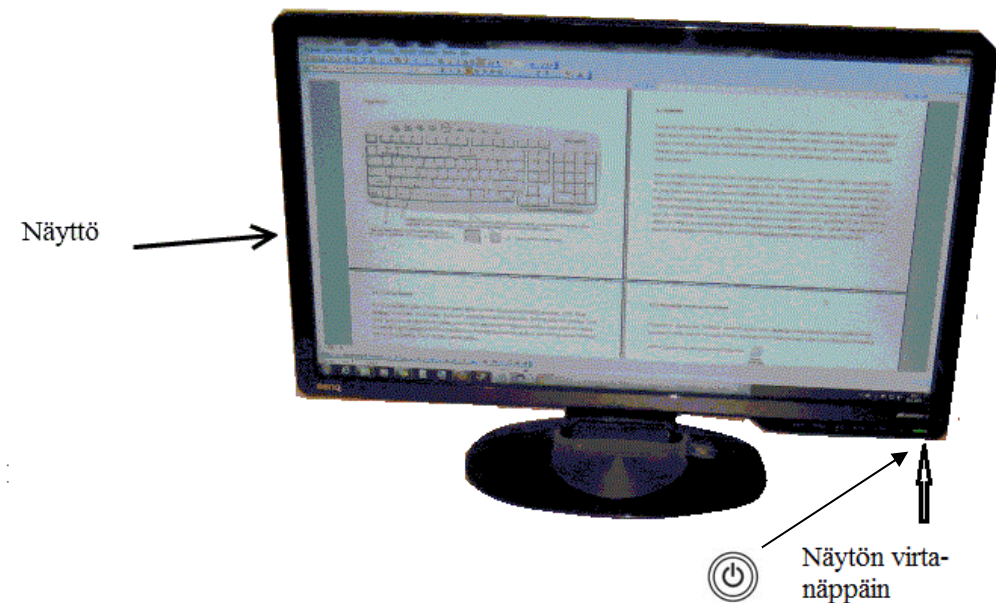
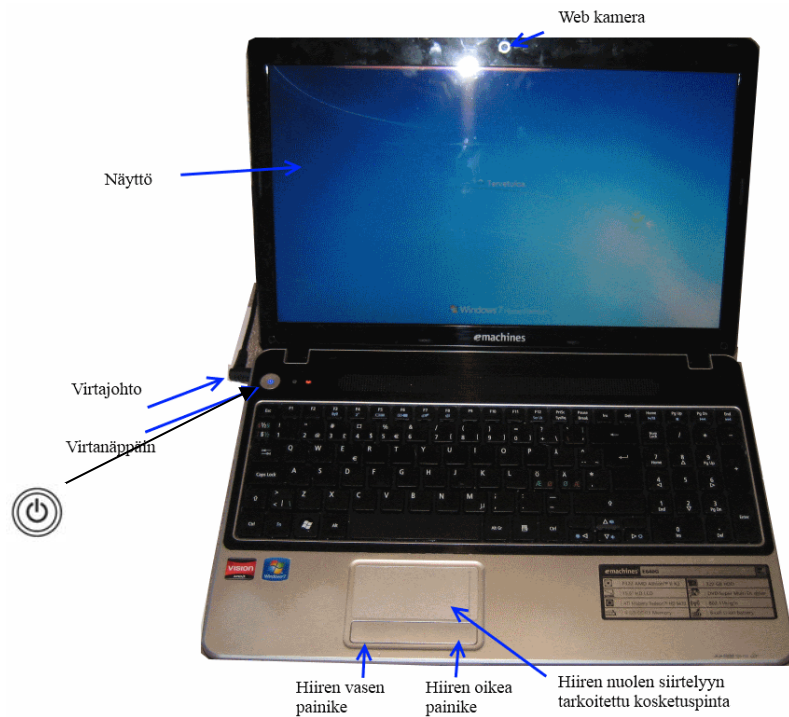
Kannettava tietokone on nimensä mukaisesti helposti kannettava, siirrettävä ja mukana kuljetettava tietokonetyyppi. Kannettavaa tietokonetta kutsutaan tavallisesti ”lappäriksi” tai ”kannettavaksi”. Kannettavan tietokoneen etuja ovat sen pienempi koko. Kannettavalle ei välttämättä tarvitse ostaa mitään oheislaitteita, mutta usein hiiri ja näppäimistö kannattaa hankkia. Kannettavissa tietokoneissa on sisäänrakennettuna myös videokamera ja mikrofoni, jotka mahdollistavat ilmaisen puheyhteyden, esimerkiksi ulkomaan sukulaiseen. Uutena on myös tullut tablettitietokoneet, jotka ovat vieläkin pienempiä ja toimivat kosketusnäyttöä koskemalla. Käyttö on erilaista kuin muissa tietokoneissa, mutta netin toimintaperiaate on samanlainen kuin kaikissa tietokoneissa. Tämä opas sopii, on käytössä minkälainen tietokone tahansa.

Kannettava

3 KONEEN KÄYNNISTYS

Ensiksi täytyy käynnistää tietokone. Käynnistys tapahtuu painamalla tietokoneen virtanappulaa, jossa on ⏻-logo. Se on pöytäkoneissa tavallisesti edessä ja kannettavissa koneissa vasemmalla reunassa näppäimistön yläpuolella. Pöytäkoneen käyttäjän tulee käynnistää myös näyttö painamalla näytön virtanappulaa. Se sijaitsee yleensä oikeassa alareunassa.

1. Ensimmäiseksi koneen käynnistys

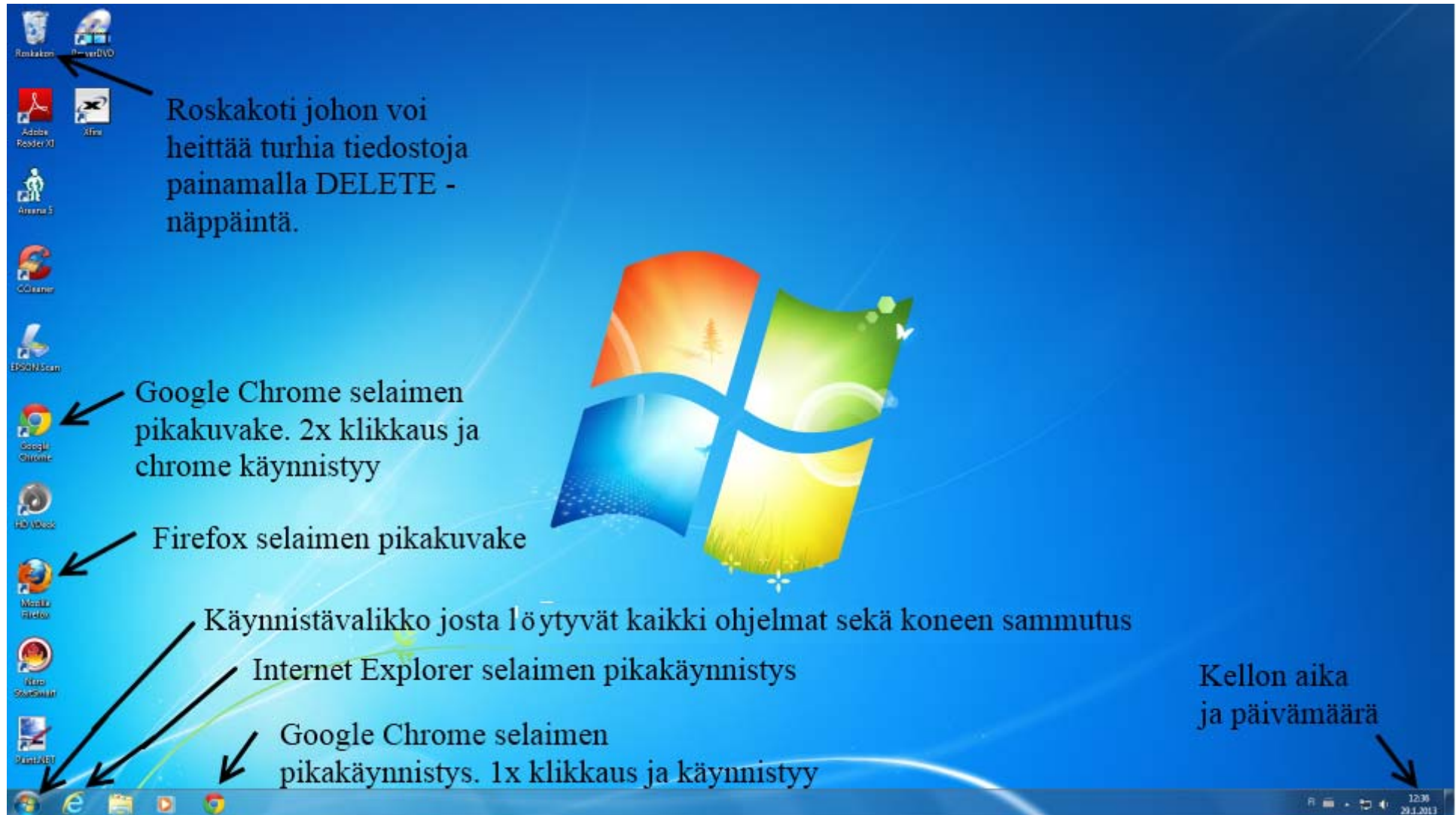
2. Sitten koneeseen sisään kirjautuminen, Se tapahtuu painamalla omaa käyttäjätunnusta tietokoneelta. ----->

Jos olet määrittänyt salasanan, valitse oma käyttäjätunnus ja kirjoita salasana sille varattuun alueeseen. Sen jälkeen paina Enter- painiketta. ->

3 Nyt olet päässyt tietokoneesi työpöydälle. Tämä on perusikkuna, josta löytyvät tiedostot ja pikakuvakkeet. Pikakuvakkeet ovat painikkeita, joilla esimerkiksi internetselain avataan.

Oikeasta alanurkasta löytyy käynnistä-valikko, joka avautuu klikkaamalla sitä kerran hiiren vasemmalla painikkeella. Käynnistä-valikosta löytyvät omat tiedostokansiot, kaikki asennetut sovellukset sekä tietokoneen sammutuspainike.

Selain

Sovelluksia

Omat muistiinpanot

Omat tiedostot

Omat kuvat

Oma musiikki

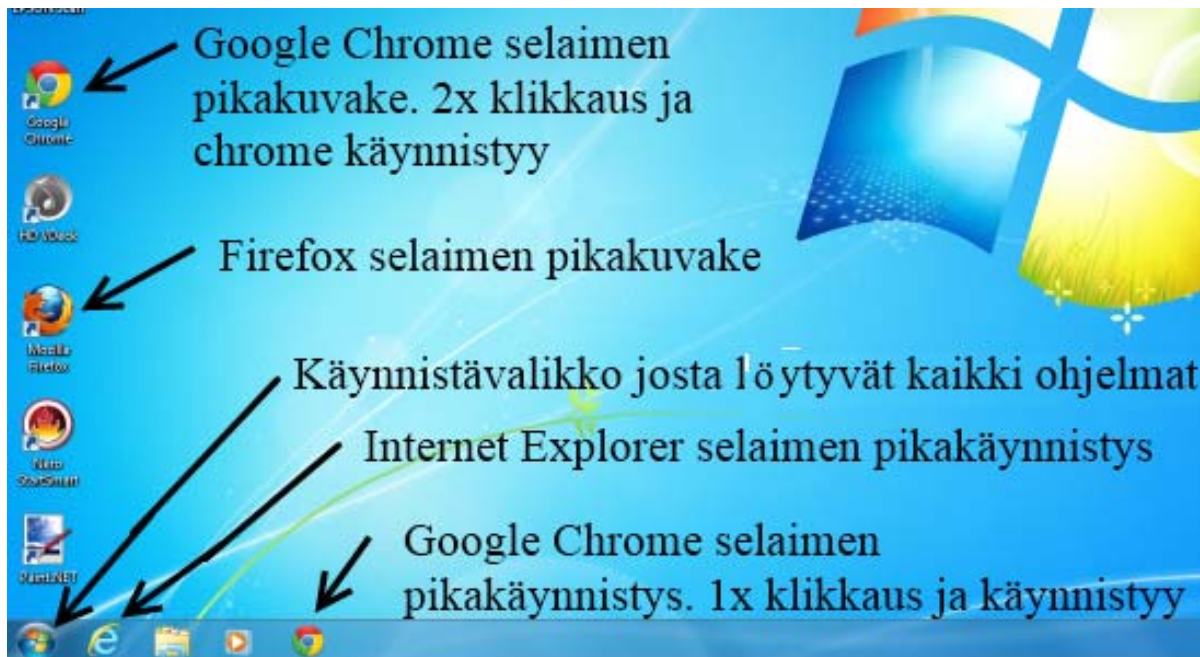
Tietokoneen sammutus. Älä koskaan sammuta tietokonetta kuin täältä painamalla.

Käynnistä valikko

Seuraava vaihe on internetselaimen avaaminen. Jos sinulla on käytössäsi mobiililaajakaista, eli liikkuvalaajakaista, kytke se ensin koneeseen tässä vaiheessa. Mikäli sinulla on kiinteä laajakaista, voit siirtyä suoraan selaimen avaamiseen.

Etsi työpöydältäsi internetexplorer-kuvake. Se voi olla vasemmassa reunassa tai alareunassa.

Klikkaa sitä kaksi kertaa nopeasti avataksesi selaimen.

Omat muistiinpanot

Internet explorerin
selain näyttää tältä.

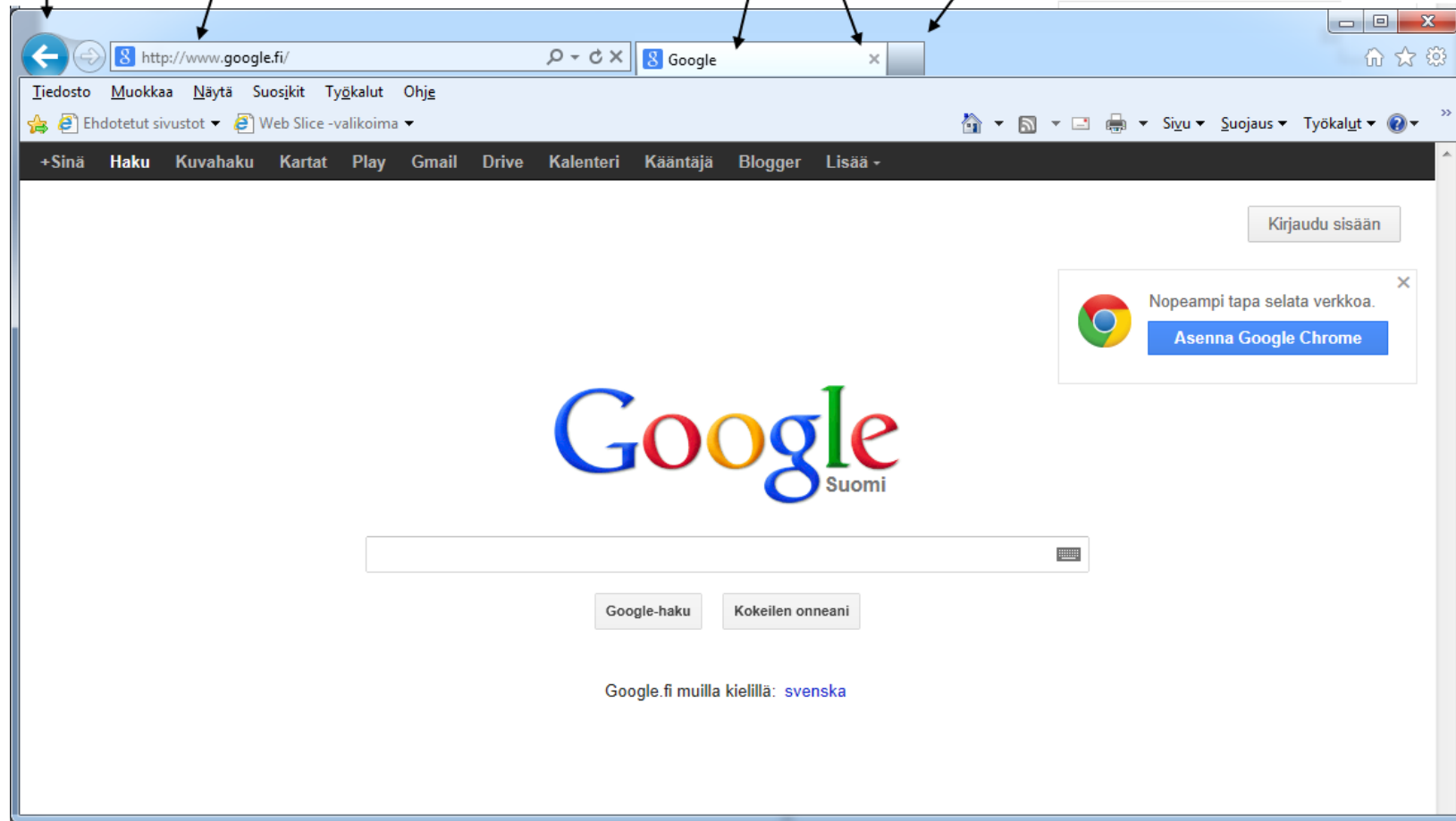
Nuoli eteenpäin ja taakse päin
Taaksepäin oleva nuoli vie edelliselle
nettisivulle ja eteenpäin vievä kumoo
takaisinmenon jos mahdollista

Tämä kenttä on nettisivujen osoitekenttä.
Nyt olemme osoitteessa www.google.fi.
Ensimmäisiä http: ei tarvitse tavallisesti kirjoittaa.

Tämä on välilehti jossa lukee
nettisivun nimi. Se on kuin kirjan
nimi.

Pieni x sulkee
välilehden jos
useampia

Tyhjä harmaa neliö
avaa uuden välilehden.

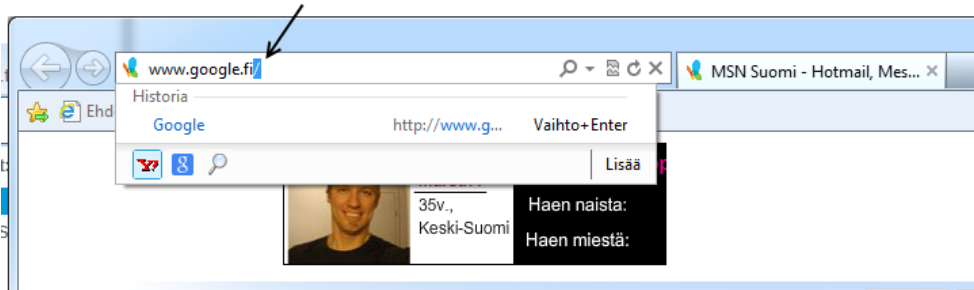

4 GOOGLE JA TIEDONHAKU

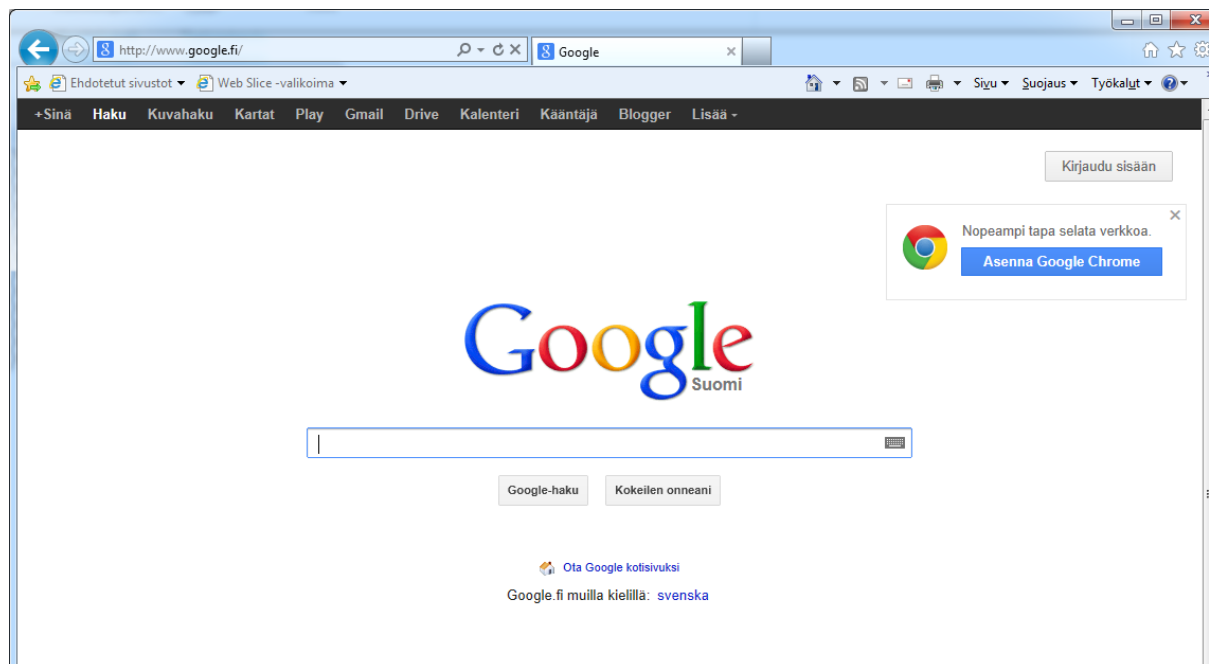
Tiedonhalu tarkoittaa tiedon, kuvien ja tiedostojen etsimistä ja lukemista internetistä. Google on tehty helpottamaan tiedonhakuja. Googlessa on hakukenttä, johon kirjoittamalla hakusana kuten ”seurakunta” ja painamalla ENTER-painiketta näppäimistöä.

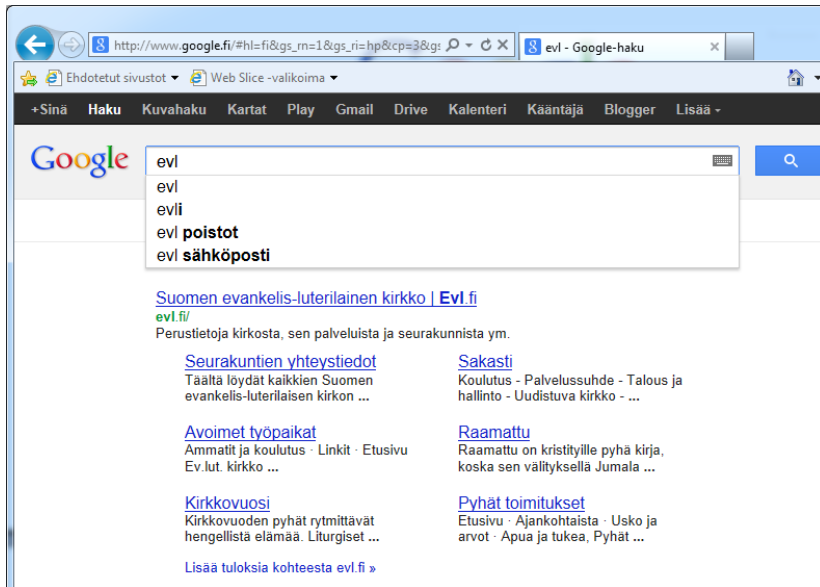
1. Avaa nettiselain, esimerkiksi internet explorer.
2. kirjoita osoitekenttään WWW.google.fi ja paina ENTER-näppäintä.

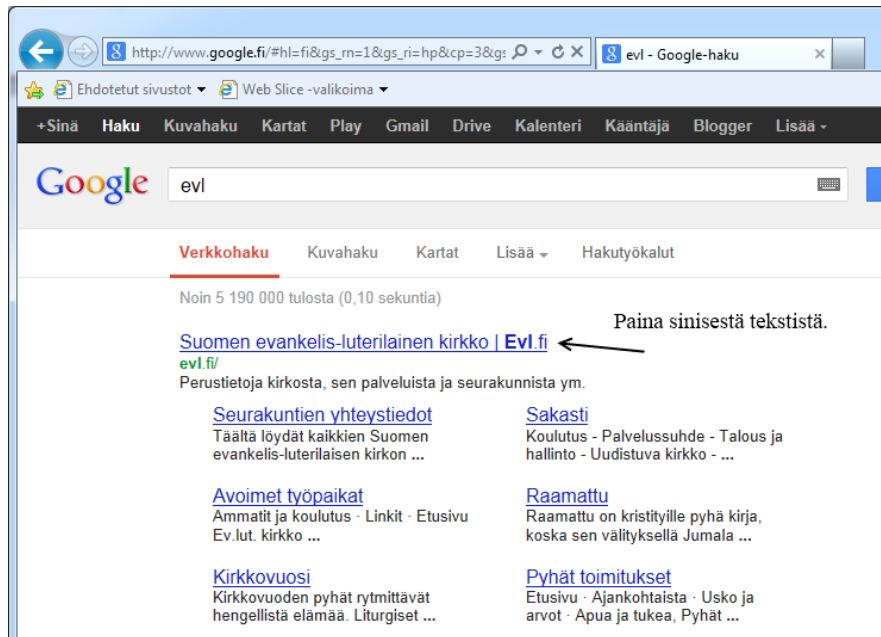
3. Pääsit googlen etusivulle.

4. Kirjoita hakukenttään sana ”EVL” ja paina enter. Nyt google listaa hakuvaihtoehtoja allekkain sinisellä tekstillä.

5. Valitse haluamasi vaihtoehto klikkaamalla kerran. Tässä tapauksessa ensimmäinen vaihtoehto.

Näin pääsit Evankelisluterilaisen kirkon nettisivuille. Klikkaamalla eri kohdista sinisiä tekstejä, pääset lukemaan eri tietoja kirkosta ja sen toiminnasta. Kirkon sivuista on lisää kappaleessa 6.

The screenshot shows the homepage of the Finnish Evangelical Lutheran Church. The browser address bar displays 'http://evl.fi/'. The page has a blue header with navigation links: 'Etusivu', 'Ajankohtaista', 'Usko ja arvot', 'Apua ja tukea', 'Pyhät toimitukset', 'Tule mukaan', 'Ev.lut. kirkko', and 'Yhteystiedot'. Below the header is a large banner image of a snowy winter landscape with trees. To the left of the banner is the church's logo and name: 'SUOMEN EV. LUT. KIRKKO'. Below the banner is a green box with the text: 'Suomen evankelis-luterilainen kirkko' and 'Yhteys armolliseen Jumalaan antaa elämään kestävän perustan'. On the left side, there are several sections: 'SUOSITTUJA SIVUJA' with links like 'Rippikoulu', 'Häät', 'Kaste ja kummit', etc.; 'USKO ELÄMÄSSÄ' with links like 'Raamattu', 'Virsi- ja rukoukset', etc.; 'ASIOINTI JA YHTEYSTIETOJA' with links like 'Medialle', 'Perheneuvonta', etc.; and 'TIETOA KIRKOSTA'. In the center, there is a 'PÄIVÄN SANA' section with a quote from Jeremiah 9:23. Below that is a table with two columns: 'Osallistu keskusteluun' and 'Lue verkkolehdestä'. On the right side, there are two sections: 'KIRKKO ON SUOSITTU FACEBOOKISSA' and 'KIRKKOVUOSI'.

SUOMEN EV. LUT. KIRKKO

Suomen evankelis-luterilainen kirkko

Yhteys armolliseen Jumalaan antaa elämään kestävän perustan

SUOSITTUJA SIVUJA

- Rippikoulu
- Häät
- Kaste ja kummit
- Hautajaiset
- Kirkolliset juhlapyhät
- Uutiset
- Avoimet työpaikat
- Sanasto

USKO ELÄMÄSSÄ

- Raamattu
- Virsi- ja rukoukset
- Jumalanpalvelus
- Kysy papilta
- Mihin uskomme
- Hiljenny Kappelissa

ASIOINTI JA YHTEYSTIETOJA

- Medialle
- Perheneuvonta
- Palveleva puhelin
- Kirkkoon liittyminen
- Kirkon työntekijöille
- Asiointi seurakunnissa

TIETOA KIRKOSTA

PÄIVÄN SANA

Sillä minä olen Herra, minun tekoni maan päällä ovat uskollisuuden, oikeuden ja vanhurskautensa tekoja. Niitä minä tahdon myös teiltä, sanoo Herra. Jer. 9:23

Osallistu keskusteluun	Lue verkkolehdestä
Missä voisi olla kirkon ajatushautomo? Olli Seppälän blogi	Mihin kaikkien kirkkotilaa voi käyttää? Kotimaa24.fi
Raahausjäljet hiekassa Oisko tulta? -blogi	"Raamattutaantumisen aika" Kirkonkellari.fi
Lisää blogeja ja keskusteluja	Lue lisää verkkolehdistä

KIRKKO ON SUOSITTU FACEBOOKISSA

Kirkon Facebook-sivun suosio on yllättänyt sen tekijätkin. Sivun materiaalia jaetaan ja siitä keskustellaan kiihkeästi. Kirkon Facebook-sivulla kadehdittava suosio
Kirkko Suomessa Facebook-sivulla

KIRKKOVUOSI

3. sunnuntai ennen paastonaikaa: Armoa ei ansaita, Jumalan rakkaus on kaikkia varten. Sana sinulle -hartaus
Kirkkovuoden teksti
Kirkkovuosikalenteri

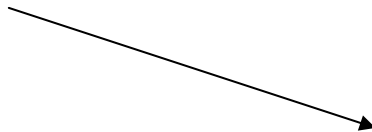
6 SEURAKUNNAN SIVUSTOT

Suomen Evankelisluterilainen kirkko työskentelee laajasti netissä. Koko kirkon sivut ovat www.evl.fi, jossa käytiin luvussa 4. Jokaisella kunnalla on oman seurakuntansa verkkosivut netissä. Myös eri herätysliikkeillä on omat verkkosivut. Joillakin toimintamuodoilla on omat verkkosivunsa kuten yhteisvastuulla ja suurella sydämellä -vapaaehtoistyöllä. Nämä kaikki sivut ja monet muut löytyvät kun kirjoitat googlen hakuun jonkin toiminnan tai seurakunnan nimen perusmuodossa.

Tässä oppaassa käymme Varkauden seurakunnan verkkosivuilla. Ensiksi mene googleen ja kirjoita sinne ”Varkauden seurakunta” ja paina näppäimistöä ENTER.

The screenshot shows a Google search interface. At the top, there is a navigation bar with links: +Sinä, Haku, Kuvahaku, Kartat, Play, YouTube, Gmail, Drive, Kalenteri, Kääntäjä, and Lisää. Below this is the Google logo and a search bar containing the text "varkauden seurakunta". To the right of the search bar is a blue search button with a magnifying glass icon. Below the search bar, there are search filters: Verkkohaku (highlighted in red), Kuvahaku, Kartat, Lisää (with a dropdown arrow), and Hakutyökalut. Below the filters, it says "Noin 63 600 tulosta (0,18 sekuntia)". The first search result is for "Varkauden seurakunta -" with the URL www.varkaudenseurakunta.fi/. Below the URL, there is a snippet of text: "Varkauden seurakunta. Seurakuntavirasto Ahlströminkatu 19 78250 Varkaus varkauden.seurakunta(at)evl.fi. Seurakuntavirasto avoinna arkisin klo 8.30-15.30 ...". Below the snippet, there are two links: "Yhteystiedot" and "Kotiviesti". Under "Yhteystiedot", there is a snippet: "varkauden.seurakunta(at)evl.fi ... pdf". Under "Kotiviesti", there is a snippet: "Seurakuntalehti Kotiviesti. Tuorein".

Klikkaa ylimmäistä vaihtoehtoa Varkauden seurakunta.

Varkauden seurakunnan etusivu näyttää tältä.

Ajankohtaisesta löytyy ajankohtaisia tapahtumia ja uutisia.

Toiminnasta löytyy tietoa seurakunnan toiminnasta.

Toimipaikasta löytyy eri seurakunnan tilojen osoitteet.

Aikataulumuutoksista löytyy tiedotteita.

Puhelinluettelosta löytyy yhteystietoja.

The screenshot shows the homepage of Varkauden seurakunta. At the top, there is a search bar and a navigation menu with links: Etusivulle, Yhteystiedot, Palaute, Nettipappi, Lähetystyö, Kotiviesti, Kuvagalleria, and Sivukartta. The main content area is divided into several sections:

- Left sidebar:** A vertical menu with links: Ajankohtaista, Tukea elämään, Toiminta, Elämänkaari, Hautatoimi, Toimipaikat, Hallinto, and Historia. Below this is contact information for Varkauden seurakunta (Seurakuntavirasto, Ahlströminkatu 19, 78250 Varkaus) and the email address varkauden.seurakunta(at)evl.fi. There is also information about the church being open on weekdays from 8:30-15:30 and a phone directory link.
- Main content area:** A quote in Finnish about winter and faith, followed by a photo of a snowy landscape. Below the photo is a section titled "Aikataulumuutoksia:" (Schedule changes) regarding a meeting change on February 7th. At the bottom of this section is a "Raamatun sana tänään" (Today's Bible verse) for Thursday, 07.02.2013, with the text: "Sanat, jotka Herra on puhunut, ovat henki ja elämä. Joh. 6:63".
- Right sidebar:** A logo for Varkauden seurakunta, a section for "Nettitelevisiosta" (From net television) with a "Hae sanat rukouksellesi" (Search for your prayer words) button, and a "SUOMEN EV.LUT. KIRKKO" logo with a search button.

Annotations with arrows point from the text on the left to specific elements on the website:

- From "Ajankohtaisesta löytyy ajankohtaisia tapahtumia ja uutisia." to the "Ajankohtaista" link in the sidebar.
- From "Toiminnasta löytyy tietoa seurakunnan toiminnasta." to the "Toiminta" link in the sidebar.
- From "Toimipaikasta löytyy eri seurakunnan tilojen osoitteet." to the "Toimipaikat" link in the sidebar.
- From "Aikataulumuutoksista löytyy tiedotteita." to the "Aikataulumuutoksia:" section in the main content area.
- From "Puhelinluettelosta löytyy yhteystietoja." to the "Puhelinluettelosta" link in the sidebar.

Klikkailemalla eri nimien päältä pääset tutkimaan ja lukemaan tietoa seurakunnan eri asioista.

Varkauden seurakunnalla on Nettipappi –palvelu. Siellä voi laittaa papille kysymyksiä.

Sinne pääsee klikkaamalla Nettipappi etusivulta.

Nettipappi

Nettipapilta voit kysyä mieltäsi askarruttavista asioista. Nettipappi voi vastata vain, jos ilmoitat sähköpostiosoitteesi. Kysymyslomakkeessa on sähköpostiosoitteellesi varattu tila. Mikäli asiasi on kiireellinen tai koskee sielunhoitoa, sinun kannattaa soittaa jollekin papille. Puhelinnumerot löytyvät kotisivujen yhteystiedoista.

Voit lähettää kysymyksesi [kysymyslomakkeella](#).

[Kysymyslomake](#)
Lähetä kysymys nettipapille!

[Kysymyksiä seurakuntaelämästä](#)

Klikkaa

Klikkaamalla ”kysymyslomakkeella” saat auki kysymysikkunan

Kirjoita haluamasi kysymys tyhjiin kenttiin.

Kysymyslomake

Lähetä kysymys nettipapille!

Jos haluat vastuksen kysymykseesi, sinun täytyy kirjoittaa sähköpostiosoitteesi toiseen kenttään.

Sähköpostiosoitteesi (vapaaehtoinen):

Lähetä

Tyhjennä

Kun kaikki on valmista, klikkaa ”Lähetä”. Jos haluat perua kysymyksen kysymisen, klikkaa ”Tyhjennä”:

Palautteen antaminen on seurakunnalle tärkeää ja senkin pääsee tekemään helposti netin avulla.

Klikkaa etusivun yläpalkista Palaute, joka avaa palautteenantoikkunan.

Palautteenanto toimii samoin kuin Nettipappi-palvelussa.

Kirjoita tänne palaute.

Halutessasi voit lisätä sähköpostiosoitteesi.

Kun valmista, klikkaa Lähetä.

Yhteystiedot | Palaute | Nettipappi | Lähetystyö | Kotiviesti | Kuvagalleria | Sivukartta

Palaute - tiedustelut

Ole mukana rakentamassa seurakuntaamme palautteen avulla. Kerro, missä seurakunta voi palvella sinua ja läheisiäsi paremmin ja mikä on tuonut iloa. Meitä kiinnostaa myös, mihin sinä haluaisit osallistua. Tätä kautta voit jakaa myös ajatuksesi www-sivuistamme.

Palautteet ja tiedustelut käsitellään seurakuntavirastossa.

Jos haluat, että sinuun otetaan yhteyttä, jätäthän yhteystietosi.

Kiitos palautteestasi!

Sähköpostiosoitteesi (vapaaehtoinen):

11 SÄHKÖINEN RESEPTI

Sähköinen resepti on uudenlainen lääkemääräys, jonka lääkäri laatii ja allekirjoittaa sähköisesti. Se tallennetaan tietokantaan, jota kutsutaan Reseptikeskukseksi. Reseptikeskuksen rekisterinpitäjä on Kela. Valtakunnallinen Reseptikeskus sisältää kaikki sähköiset reseptit ja apteekkien niihin tekemät toimitusmerkinnät ympäri Suomea. Reseptikeskuksen tietojen perusteella mikä tahansa apteekki voi toimittaa lääkkeet.

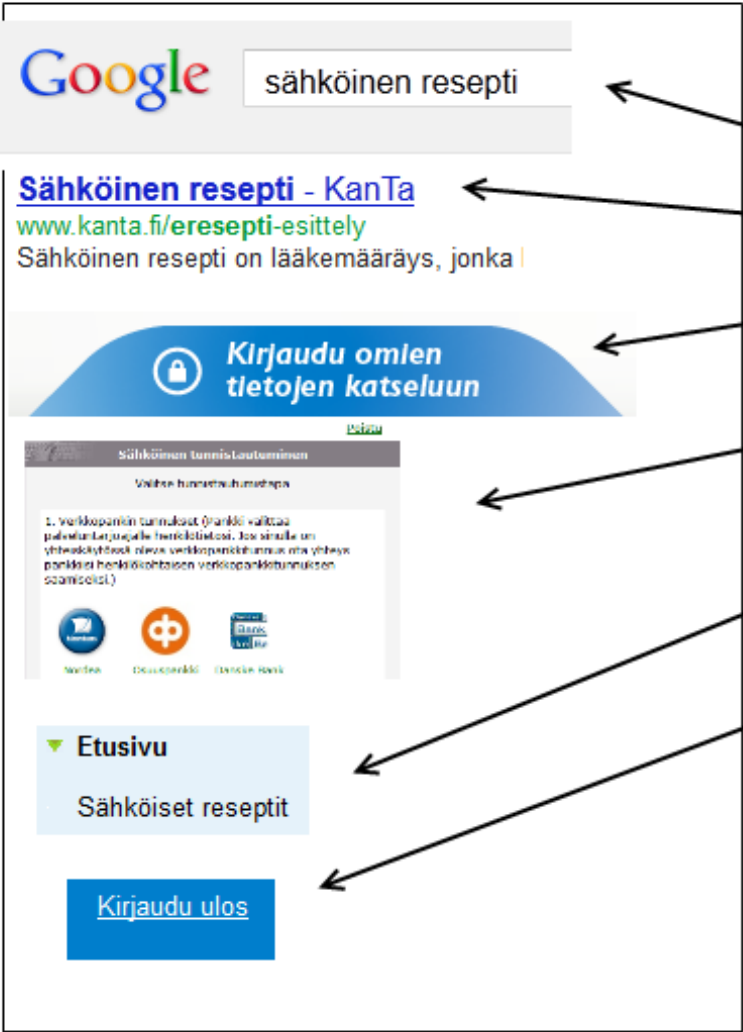
Sähköiset reseptit ja niiden toimitustiedot säilyvät Reseptikeskuksessa 30 kk, jonka jälkeen ne siirtyvät toiseen keskitettyyn tietokantaan, jota kutsutaan Reseptiarkistoksi. Sähköisen reseptin käyttöönoton jälkeen potilaalla on oikeus saada paperiresepti, mikäli hän kieltäytyy sähköisestä reseptistä. Hänellä on myös oikeus kieltää reseptitietojen katsominen Reseptikeskuksesta.

Olellainen ero paperiseen reseptiin on se, että potilas voi Kela-kortilla hakea lääkkeensä mistä tahansa apteekista. Itse resepti tallennetaan Reseptikeskukseen, jossa se on aina tallessa. Kaikista sähköisistä resepteistä saa yhteenvedon, josta selviää yhdellä silmäyksellä kaikki sähköiset reseptit. Uutena tulee mahdollistua reseptin uusiminen apteekin kautta.

Lähde: <http://www.kanta.fi/eresepti-esittely>

Lisää tietoa seuraavalla sivulla

Sähköinen resepti - KANTA

1. Avaa internet selain
2. Mene Googlen hakusivulle
3. Kirjoita googlen hakuun sähköinen resepti ja valitse Kan Ta
4. Kirjaudu palveluun 1x klikkaus
5. Sähköinen tunnistautuminen
Katso kela tai verkkopankki->
6. Klikkaa Sähköiset reseptit 1x klikkaus
Aukeaa näkymä omista resepteistä
7. Lopuksi kirjautu ulos
8. Poista historiatiedot
- 9.
- 10.

SÄHKÖISEN RESEPTIPALVELUN VERKKOSIVUT

KANSALAISILLE | AMMATTILAISILLE

HAE

ANNA PALAUTETTA JA KYSY
SIVUKARTTA

PÅ SVENSKA
IN ENGLISH

A+ A-

Kanta

Ohjeita palvelun käyttöön

KANSALAISET UUSIMMAT OMIEN TIETOJEN
KATSELU PALVELUT ASIOINTIOHJEET KANTA

ETUSIVU / PALVELUT / SÄHKÖINEN RESEPTI

 Kirjautu omen
tietojen katseluun

Omat tiedot, kirjaututaan verkkopankki-
tunnuksilla.

Sähköinen resepti

Sähköinen resepti on lääkemääräys, jonka lääkäri laatii ja allekirjoittaa sähköisesti. Se tallennetaan keskitettyyn tietokantaan, jota kutsutaan Reseptikeskukseksi. Reseptikeskuksen rekisterinpitäjä on Kela. Valtakunnallinen Reseptikeskus sisältää kaikki sähköiset reseptit ja apteekkien niihin tekemät toimitusmerkinnät. Reseptikeskuksen tietojen perusteella mikä tahansa apteekki voi toimittaa lääkkeitä.

Paperi-, puhelin- ja faksireseptejä ei tallenneta Reseptikeskukseen.

Sähköiset reseptit ja niiden toimitustiedot säilyvät Reseptikeskuksessa 30 kuukautta eli 2,5 vuotta. Sen jälkeen ne siirtyvät toiseen keskitettyyn tietokantaan, jota kutsutaan Reseptiarkistoksi.

Sähköisen reseptin käyttöönoton jälkeen potilaalla on edelleen oikeus saada paperiresepti, jos hän kieltäytyy sähköisestä reseptistä. Hänellä on myös oikeus kieltää reseptitietojen katsominen Reseptikeskuksesta.

Sähköistä reseptiä käyttävät terveydenhuollon yksiköt
[Laki sähköisestä lääkemääräyksestä](#)
[Omien tietojen katselu](#)
[Reseptit mukaan ulkomaille](#)

PALVELUUN KIRJAUDUTTU NÄKYMÄ

Omien tietojen katselu

[Lisätietoja](#)
[På svenska](#)
[Kirjaudu ulos](#)

▼ **Etusivu**

Sähköiset reseptit

Terveystiedot

Informaatio,
suostumus ja kiellot

Hei

Riutta Roni Riku Olavi

Tervetuloa henkilökohtaiseen palveluusi!

Olet käyttänyt palvelua viimeksi 21.11.2012 klo 15:53.

Omien tietojen katselu on palvelu, josta voit katsoa omia resepti- ja terveystietojasi, kun sinulle on määrätty lääkkeitä sähköisesti tai potilastietojasi on tallennettu kansalliseen sähköiseen potilastiedon arkistoon. Palvelussa voit myös hallita omien terveystietojesi luovutukseen liittyviä suostumuksia ja kielloja. Tarkemmat tiedot Omien tietojen katselusta löydät [Lisätiedoista](#).

Kun lopetat Omien tietojen katselun käytön, kirjaudu ulos painamalla Kirjaudu ulos -linkkiä. Tyhjennä myös välimuisti ja sivuhistoria selaimellasi ja sulje kaikki selainikkunat. Tarkemmat tietoturvaohjeet löydät sivulta [Tietoturva ja -suoja](#).

Uloskirjautuminen palvelusta

Riutta Roni Riku Olavi Olet kirjautunut henkilökohtaiseen palveluusi.
© KanTa 2013

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10.